

Rudkøbing Havn i nutiden og i fremtiden

En undersøgelse af det erhvervs- og bosætningsmæssige
potentiale for Langeland Kommune
ved udviklingen af Rudkøbing Havn

Pia Heike Johansen

Alle rettigheder forbeholdes centret (CLF).
Mekanisk eller fotografisk gengivelse af denne delrapport
eller uddrag heraf er uden centrets skriftlige samtykke forbudt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Undtaget herfra er uddrag til anmeldelser.

© Syddansk Universitet, Esbjerg og forfatteren, 2011.

Center for Landdistriktsforskning
CLF report 11/2011

ISBN: 978-87-91304-56-9

Pia Heike Johansen
Center for Landdistriktsforskning
Syddansk Universitet
Niels Bohrs Vej 9-10
DK-6700 Esbjerg
Tlf.: 6550 4221
Fax: 6550 1091
E-mail: clf@sam.sdu.dk

Forord

Undersøgelsen af potentialerne for Langeland Kommune ved en udvikling af Rudkøbing Havn er iværksat af Langeland Kommune med finansiel støtte fra RealDania. Langeland Kommune henvendte sig til Center for Landdistriktsforskning ved Syddansk Universitet som har forestået undersøgelsen. Undersøgelsesdesign er udarbejdet af undertegnede som er undersøgelsens projektleder fra Center for Landdistriktsforskning og godkendt af styregruppen bestående af Karen Skou fra RealDania, Anne-Lene Havelykke fra Langeland Kommune og Flemming Just institutleder for Institut og Erhvervsøkonomi ved Syddansk Universitet. Gennemførelsen af undersøgelsen er sket i et tæt samarbejde med Helle Baker Norden og jeg skylder en særlig stor tak til Helle for godt samarbejde. Johannes Hansen fra Langeland Kommune har været en stor hjælp i processen. Tak for det. I afviklingen af workshop og analysen af projekterne har konsulent Bjørn Rasmussen været en stor hjælp til at bevare overblikket. De fire sociologi og kulturanalysestuderende Kia Jensen, Nishanthi Arumugasamy, Ditte May Holmslykke og Pernille Bach Villadsen samt underviser Cand. Soc. Sarah Kristine Johansen skylder jeg tak for deres indsats som sekretærer for fokusgrupperne. Eksperterne, der stillede sig til rådighed ved det 2. seminar, skylder jeg tak for bidraget, så tak til: Svend Noe Thomasson fra DGI, Mette Meldgaard fra Strynø Frugthave, Nikolaj Jørgensen fra Kraftværket i København, fhv. orkesterchef Per Holst, Odense, Per Aarøe fra Proshop Europe samt arkitekterne fra RUMFANG Mari-Liis Männik og Johanne Heesche. Undersøgelsen kunne ikke have været gennemført uden de 40 frivillige borgere som med stort engagement, kreativitet og arbejdslyst har deltaget i processen. En stor TAK for jeres medvirken. I står anført med navne i oversigt over fokusgruppemedlemmer i Bilag 1.

God fornøjelse med læsningen af rapporten

Pia Heike Johansen

Summary

The report's title is translated into English "Rudkøbing Harbour now and in the future – a study of the potential for business development and new settlement for Langeland Municipal by developing Rudkøbing Harbour". Langeland is an island and municipal in the Danish outskirts area and it is like many other municipalities in the outskirts of Denmark compared to Denmark as a whole threatened by declining and aging population, lower education and income level, higher rate of unemployment and by loss of work places in the industry. The study was carried out from May 2010 to April 2011 and it continues an ongoing work on development of new methods based on the idea of activating local amenities and combining local growth strategies with architectural intervention in provincial towns in the rural outskirts. Theoretically the study's method builds on literature on participatory democracy and on innovation and learning while the analytical framework draws on literature about experiences and about lifestyle and tourism habitus. Before the study was carried out a winner project in an international architect competition about the future plan and architecture for Rudkøbing Harbour and its connection to the town had been found. The winner project served as point of departure for activating of local actors and the local resources and made up the framework for the participatory processes. The winner project included 10 pinpricks strategically placed in the harbor and its surrounding areas (front page illustration). To engage the local citizens firstly a focus group with persons from cultural life, business and well known local engaged citizens was established and among those ambassadors for working groups - one for each of the 10 pinpricks - were elected. Then followed a citizen meeting at which the winner project and the study were presented. 89 locals participated in the meeting and among those 40 citizens from different part of local life and with diverse educational and socioeconomic backgrounds joined one of the working groups. The 40 group members were invited to participate in three seminars with the following titles: 1. From idea to innovation; 2. From innovation to projects description, and 3. From project to political anchoring and financing. The seminars were arranged on three Saturdays in autumn 2010 from 10 am to 4 pm. Experts were invited to support with details on the project developments and students were engaged to help the group members to write and formulate their ideas into a document. The study illustrates that with a guided process that included introduction to and use of advanced innovation and business strategies translated into everyday language, it was possible on the basis of the local citizens' ideas to develop 10 innovative project descriptions and have them anchored at the local policy level. The analysis of the types of experiences embedded in the 10 projects held against the lifestyle and tourism habitus showed that potentially the developing of

Rudkøbing Harbor on the basis of local actors activating local amenities would enable the Municipality to attract newcomers with higher educational level, tourism and entrepreneurs inside also creative business. In addition some of the activities included experiences that may attract city and conference tourists. Such potential newcomers, the entrepreneurship and the tourists are attractive to Langeland Municipal so that it becomes possible to change the downward spiral and improve the general socioeconomic status on the island.

Indhold

Forord	3
Summary.....	5
Indhold.....	7
1. Indledning.....	9
1.1 Undersøgelhedsdesign	10
2. Metoder og det teoretiske grundlag	13
2.1 Borgerinddragelsen og Bottom-up demokrati	13
2.2 Aktionsforskning, læring og innovation i aktivering af de lokale ressourcer	15
2.3 Oplevelsesværdi (i samarbejde med konsulent Bjørn Rasmussen)	18
2.4 Bosætning og erhverv	20
3. De lokale aktører, de lokale ressourcer samt oplevelsesværdien af projekterne	21
3.1 De lokale aktører	21
3.2 Aktiveringen af de lokale ressourcer	23
3.2.1 Analyse og resultat i forhold til aktivering af de lokale ressourcer	29
3.3 Projekternes oplevelsesværdi	31
(i samarbejde med konsulent Bjørn Rasmussen).....	31
3.3.1 Opsamling og resultat i forhold til projekternes oplevelsesværdi	33
3.4 Projekterne i forhold til turismegrupper	34
3.5 Potentiale for bosætning og erhverv	36
4. Konklusion, diskussion og anbefalinger.....	39
4.1 Konklusion	39
4.2 Diskussion og oplæg til nye undersøgelser	39
4.3 Anbefalinger	41
Litteratur:.....	43
BILAG 1: Fokusgrupperne.....	44
BILAG 2: Invitation til Borgermøde	49
BILAG 3: Program og modeller fra de tre seminarer.....	50
BILAG 4 Præsentationer fra seminar 3	60

1. Indledning

Langeland Kommune med sine 13.243 indbyggere i 2011 befinder sig i en udviklingssituation, der ligner mange andre yderkommuner i Danmarks. Arbejdspladser forsvinder, og sammen med dem fraflytter en del af befolkningen. I de seneste tre år har Langeland Kommune oplevet en befolkningstilbagegang på knap 500 indbyggere svarende til 3,5 % de seneste tre år (statistikbanken.dk). Da erhvervslivet i Danmarks yderkommuner har været karakteriseret af primærerhverv samt af industrien, har en stor del af arbejdsstyrken desuden ofte kortvarig eller ingen uddannelse. I Langeland Kommune udgør andelen med grunduddannelse knap 35 % mens andelen på landsplan er knap 31 % og andelen med erhvervsuddannelse udgør i Langeland Kommune knap 40 % mens den på landsplan udgør knap 32 % (statistikbanken.dk). Eftersom uddannelsesniveau er en betingelse, som ofte gives videre som social arv fra forældre til børn og unge, er der en risiko for, at en stor del af de unge, der bliver boende i yderområdernes kommuner, ikke får en videregående uddannelse.

Befolkningens sammensætning i yderkommunerne i forhold til indkomst, arbejdsmarkeds-tilknytning og uddannelsesniveau adskiller sig betydeligt fra befolkningens sammensætning i Danmark som helhed (Landdistriktsredegørelsen, 2011). En konsekvens af arbejdsmarkeds- og uddannelsessituationen er et lavere skattemæssigt grundlag, som har indvirkning på det serviceniveau og kulturelle tilbud, yderkommunerne kan tilbyde – hvilket igen har betydning i forhold til at tiltrække nye borgere, der repræsenterer et bredere udsnit af befolkningen i forhold til uddannelses- og indkomstniveau, samt for tiltrækning af mere videnstunge virksomheder. Yderkommunerne med deres købstæder og provinsbyer har derfor særdeles vanskelige vilkår for at omstille sig til viden-samfundet, og det handler for dem i høj grad om at finde de lokale potentialer frem sådan, at de bliver tiltrækkende for både fastholdelse af borgere, for tiltrækning af nye borgere og af erhvervsliv også inden for videnstunge erhverv.

Langeland Kommune har øje for mulighederne i udviklingen af Rudkøbing Havn og i, at motorvejen mellem Odense og Svendborg er færdigbygget. De har iværksat nærværende undersøgelse for at få afdækket, hvilket potentiale der dels er for erhvervsudvikling og bosætning ved en udvikling af Rudkøbing Havn, dels hvilket potentiale det i den forbindelse udgør, at der nu er motorvejsforbindelse mellem Odense og Svendborg. Denne rapport fokuserer på afklaringen af det første spørgsmål: potentialet ved udviklingen af Rudkøbing Havn. Formålet med undersøgelsen er at få afklaret i hvilket omfang en satsning på at udvikle Rudkøbing Havn kan være med til at fremme erhvervsudviklingen, herunder turismen samt bosætningen i Rudkøbing og samtidig være

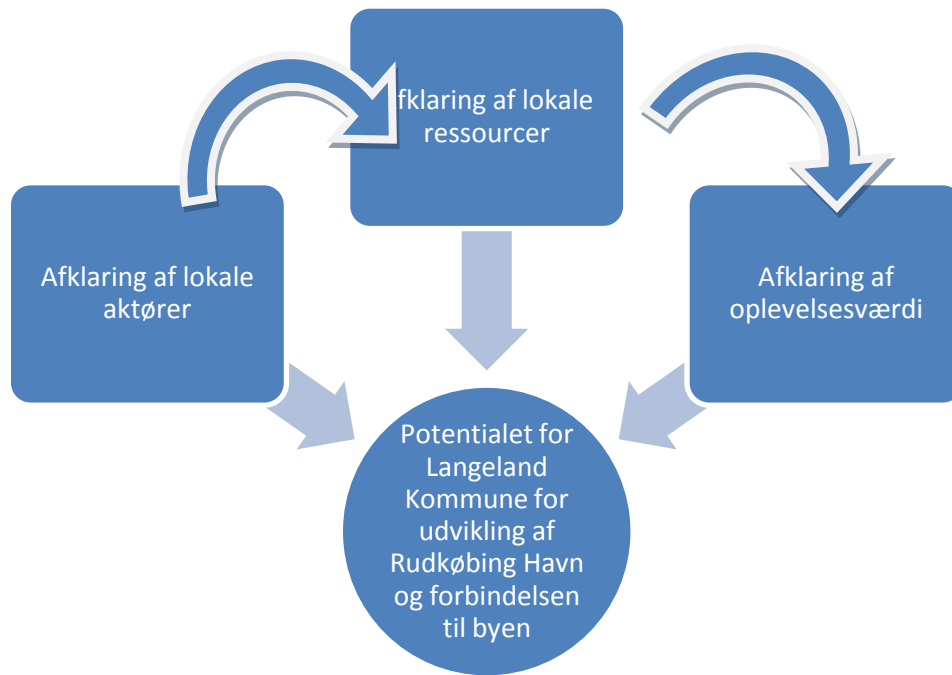
med til at fremme en befolkningssammensætning i forhold til uddannelse og livsform der i højere grad afspejler befolkningssammensætningen i Danmark som helhed.

Langeland Kommune havde allerede inden undersøgelsen blev sat i værk truffet beslutning om, hvordan udviklingen af Rudkøbing Havn samt forbindelsen til midtbyen kunne ske rent arkitektonisk. Nemlig, som det blev foreslået i vinderprojektet Connecting PinPricks fra en international arkitektkonkurrence. Undersøgelsen af potentialer ved udviklingen af havnen tager derfor sit udgangspunkt i vinderforslaget og har fokus på, hvilke aktiviteter der kan knyttes til en ændring og udvikling af det fysiske rum, som havnearealet og de tilstødende lokaliteter udgør, og hvilket potentiale koblingen mellem en ændret arkitektur og nye aktiviteter udgør for bosætning og for tiltrækning af erhverv.

Rapporten er således opbygget at det kommende afsnit 1.1 kort gør rede for undersøgelsens design. Derefter følger Kapitel 2 med fire afsnit der forklarer det teoretiske grundlag, både i forhold til de anvendte metoder og i forhold til analysen af data. Kapitel 3 udgør analysedelen og resultaterne mens Kapitel 4 konkluderer på undersøgelsens resultater og kommer med anbefalinger til det fremadrettede arbejde med udviklingen af Rudkøbing Havn.

1.1 Undersøgelsesdesign

Undersøgelsens metode bygger videre på erfaringer fra forsøgsprojektet om lokale vækststrategier og byfornyelse i kystbyer i udkantsområder gennemført i Gedser og på Fanø for Velfærdsministeriet og Erhvervs- og Byggestyrelsen i 2008. Metoden indebærer for det første, at omdrejningspunktet for udvikling af lokale vækststrategier er en forståelse af lokal oplevelsesøkonomi, som baserer sig på en aktivering af de lokale ressourcer i form af lokale aktører og på indgåelse af partnerskaber (Johansen, et al, 2008). For det andet at lokale aktører deltager i et forløb omkring afdækningen af lokale ressourcer og prioriteringen af disse således, at de kommer til at indgå som den bærende del i de lokale vækststrategier. Da der allerede gennem arkitektforslaget er sat fokus på konkrete nedslagspunkter har det været centralt i designet af undersøgelsen at afdække kapaciteten til at ”give liv og indhold” til de fysiske rammer. Dette kaldes i planlægningsterminologien for ”afdækning af den institutionelle kapacitet”, som omfatter: viden og erfaringsudveksling, samarbejde, tillid og forståelse samt mobilisering og handlekraft (Healey, 2000). Figur 1 nedenfor viser undersøgelsens design.

Figur 1: Undersøgelsesdesign

2. Metoder og det teoretiske grundlag

De tre elementer (lokale aktører, lokale ressourcer og lokal oplevelsesværdi), der indgår i undersøgelsesdesignet, indebærer, at der anvendes tre metoder inden for tre fagområder. Det teoretiske grundlag, som metoderne bygger på, kan kort beskrives således:

- I afdækningen af lokale aktører trækkes der på teorier og erfaringer omkring borgerinddragelsesprocesser samt på en bottom-up demokrati-forståelse som beskrevet af Yuong (2000).
- I afdækningen af aktivering af de lokale ressourcer trækkes der på teorier og erfaringer med aktionsforskning samt lærings og innovations teori, hvor der særligt trækkes på Dreyfuss (2000), teorier omkring sammenbringningen af personer med forskellige baggrunde og kompetencer for mulig skabelse af innovation med udgangspunkt i innovations-teoretikere som Lundvall (1998) og Johnson (2001). I anvendelsen af figurer trækkes på litteratur omkring læring, kreativitet og visualisering udviklet af Johansen (2009).
- I afdækningen af projekternes kulturindhold og oplevelsesværdi, så er udgangspunktet taget i Gilmore (2003). Han argumenterer for, at forbrugere i stigende grad søger kulturelle oplevelser, som de kan leve sig ind i personligt. Pine & Gilmore (1999) står bag oplevelseskompasset, som danner grund for målingen af værdien i en oplevelse.
- I afklaringen af potentialet for Langeland Kommune ved en udvikling af Rudkøbing Havn i forhold til bosætning og arbejdspladser er afsættet en opdeling af befolkningen i tre typer af livsformer, som bygger på teori af Højrup (1989). I forhold til turismepotentialet så deles turister i tre grupper, som det gøres af VisitDenmark: storby turister (D), konferenceturister (E), kystturisme (F); hvor den førstnævnte gruppe (D) som udgangspunkt anvender et større beløb lokalt end de to øvrige grupper, og hvor den sidstnævnte (F) ofte anvender det mindste beløb lokalt.

Nedenfor følger en beskrivelse af hvordan metoderne er anvendt i undersøgelsen i praksis.

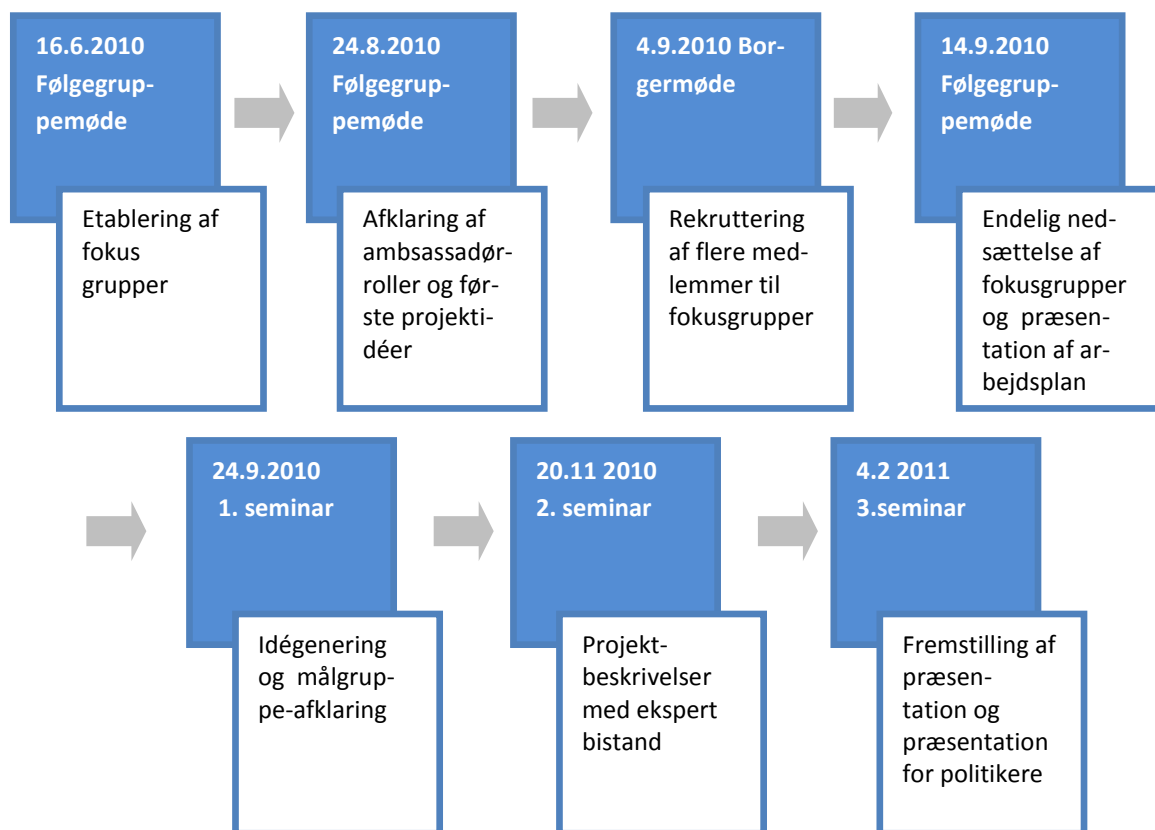
2.1 Borgerinddragelsen og Bottom-up demokrati

Undersøgelsen startede med, at der 4. juni 2010 blev nedsat en projektgruppe bestående af en repræsentant for Langeland Kommunes Udviklingsafdeling, en repræsentant fra Langeland Kommunes Socialafdeling, samt en repræsentant fra Syddansk Universitet som skulle lede og gennemføre undersøgelsen. De to

arkitekter fra det vindende arkitektforslag fra tegnestuen Rumfang deltog i det indledende møde og fungerede i den videre proces som referencegruppe, der skulle sikre, at arkitektforslaget hovedidéer blev overholdt. På projektgruppemødet blev det besluttet at nedsætte en følgegruppe bestående af henholdsvis lokale borgere med særligt engagement i havneområdet, repræsentanter fra erhvervsliv, og fra kunst- og kulturliv samt foreningsliv (Bilag 1). 32 lokale blev personligt inviteret med brev fra Langelands Kommune.

Det første følgegruppemøde blev afholdt 16. juni 2010 på Langeland Kommunes rådhus i Rudkøbing. På følgegruppemødet blev der nedsat 10 fokusgrupper med hvert deres fysiske område (punktudslag fra vinderforslaget) som omdrejningspunkt, og der blev udnævnt en ambassadør for hver af grupperne. Ambassadørens rolle var at være ankerperson og sikre formidlingen internt i fokusgrupperne og til projektgruppen. 6. september 2010 blev der afholdt borgermøde i Rudkøbing Bio. Invitation til borgermødet var meldt ud via annoncer i den lokale avis, som desuden inden mødet bragte artikel om projektet. På borgermødet blev der budt velkommen af Langeland Kommunes borgmester og projektet blev præsenteret af projektgrupperepræsentanten fra Langeland Kommune og projektlederen fra Syddansk Universitet. Som en del af præsentationen blev de 10 fokusgrupper og deres første idéer præsenteret, og der var efterfølgende mulighed for alle til at tilmelde sig en gruppe. 14. september 2010 blev der afholdt følgegruppemøde for alle, der havde tilmeldt sig fokusgrupper, og fokusgrupperne blev endeligt nedsat. Alle følgegruppemøder blev afviklet på hverdagsaftener.

Der blev herefter afviklet tre heldagsseminarer, hvor alle fokusgruppemedlemmer havde mulighed for at deltage. Det første seminar blev afholdt lørdag 24. september, det andet seminar blev afholdt lørdag 20. november 2010, og det tredje seminar blev afholdt 4. februar 2011. I forbindelse med det sidstnævnte seminar blev projektgruppernes arbejde af ambassadørerne præsenteret for kommunalpolitikere, styregruppe og pressen. Borgerinddragelsesdelen sluttede med et borgermøde 2. maj 2011, hvor ambassadørerne præsenterer deres arbejde og de færdige projektforslag. Med præsentationen for kommunalpolitikere blev projekterne givet videre til den politiske proces. Borgerinddragelsesforløbet ved undersøgelsens afslutning kan ses af Figur 2 nedenfor.

Figur 2: Borgerinddragelsesforløbet

Opsummerende kan det siges, at borgerinddragelsesprocessen består af tre forløb. Først er der via skriftlige invitationer, mund-til-mund og medier åbnet for, at flest muligt havde mulighed for at deltage i projektet. Derefter har der været en lukket arbejdsproces for de, der havde tilmeldt sig, som så til sidst er mundet ud i en forankring politisk på det tredje seminar og blandt ikke-deltagende borgere på det afsluttende borgermøde. Det bør desuden om borgerinddragelsen og forankringen af projekterne nævnes, at mellem det andet og det tredje seminar blev de foreløbige projektbeskrivelser af projektgruppemedlemmer præsenteret for fonds- og puljemiddelforvaltere, for på den måde at komme en økonomisk forankring af projekterne i møde.

2.2 Aktionsforskning, læring og innovation i aktivering af de lokale ressourcer

Indledningsvist skal det siges, at alle møder og seminarer var planlagt omkring et tema, og at alle møder var planlagt således, at der kunne være dialog mellem alle mødedeltagere. På det første følgegruppemøde blev følgegruppemedlemmerne præsenteret for det vindende arkitektforslag, og det blev pointeret, at undersøgelsen af potentialerne ved udviklingen af Rudkøbing Havn skulle tage

sit afsæt i de punktnedslag – ”nålestik” – i havneområdet og forbindelsen til byen, som er det centrale i vinderforslaget. Desuden blev følgegruppemedlemmerne præsenteret for en lang række eksempler på, hvordan man andre steder af verden havde givet indhold til bygninger og pladser, der kunne sammenlignes med de bygninger og pladser, som indgik i arkitektplanen (bilag 2). Formålet med dette var at få medlemmerne til at slippe evt. forestillinger om begrænsninger og konflikter og dermed arbejde frit med udviklingen af visioner og idéer.

På det andet følgegruppemøde blev der udpeget ambassadører. Dermed blev en del af ansvaret for processen forankret lokalt, og dermed kunne de enkelte fokusgrupper selv planlægge deres interne kommunikation, så det passede bedst til medlemmernes behov. På det tredje følgegruppemøde blev planen for det videre forløb præsenteret. Det blev klargjort, at de enkelte fokusgrupper skulle fokusere på egne projekter, og det var centralt at gå efter det, som alle kunne blive enige om. Projektgruppen var desuden blevet udvidet med en konsulent, der havde særligt kendskab til kulturudvikling og til unge. Konsulenten blev præsenteret som sparringspartner på det tredje følgegruppemøde. Processen i den første åbne del af forløbet har således haft fokus på, at deltagerne skulle lære at give slip på begrænsende forestillinger om, hvad der er muligt, at lære at arbejde sammen i fokusgrupperne på tværs af interesser og baggrunde, samt at lære at tage ansvar for den videre proces også ved at trække på viden fra projektgruppens medlemmer. I den anden del af forløbet, hvor det nu er etablerede fokusgrupper med faste medlemmer, blev der iværksat tre seminarer.

Det første seminar med titlen ”Fra idé til innovation” havde til formål at bringe den enkeltes idéer til aktiviteter og indhold ind i en for gruppen fælles ramme. Der blev udleveret fem opgaver på seminaret. Først fik grupperne udleveret et ark papir med tre cirkler inden i hinanden. Opgaven for fokusgrupperne var at skrive idéerne ind i cirklerne i forhold til, hvor centrale man i gruppen kunne blive enige om, at idéerne var for udformningen af en overordnet idé eller et overordnet koncept. Den anden opgave på seminaret var at skravere en cirkel med otte felter som repræsenterede otte målgrupper. På den ene side var de ”lokale børn”, de ”lokale unge”, de ”lokale voksne” og de ”lokale ældre”. På den anden halvdel var de samme aldersgrupper men inden for målgruppen af ”nytilkomne”. Jo mere et felt i cirklen var skraveret, des mere henvendte det samlede projekt, fokusgruppen havde udformet, sig til den specifikke målgruppe. Den tredje opgave var at skravere otte felter i en cirkel, hvor hvert af de otte felter repræsenterede en gruppe af aktører, som skulle stå for projektet, både i forhold til etablering og i forhold til vedligeholdelse. Den fjerde opgave bestod i, at gruppen skulle afklare, hvor der geografisk set var projekter, der lignede det projekt, som de var ved at udvikle. Gruppen kunne krydse af i fortrykt skema i forhold til, om de lignende projekter var etableret i lokalområdet, i

regionen, i Danmark eller i andre lande. Den femte og sidste opgave på det første seminar var at klargøre, hvilken form for ekspertbistand fokusgruppen havde brug for med henblik på at udarbejde en projektbeskrivelse. Ved seminar 1's afslutning blev grupperne bedt om at arbejde videre med projekterne indtil næste seminar. De fik oplyst, at de til hver en tid kunne henvende sig med spørgsmål og for at få bistand. De blev desuden bedt om løbende at melde tilbage til projektgruppen omkring ønsker til eksperter, der skulle deltage i det efterfølgende seminar 2. (Bilag 3 viser programmet for seminaret samt de udleverede figurer).

Det andet seminar havde titlen "Fra innovation til projekt". Formålet med seminaret var at få yderligere konkretiseret aktiviteterne og konceptudviklingen fra det første seminar og den mellemliggende periodes hjemmearbejde. Udgangspunktet var de tidligere udfyldte cirkler. Til at bistå i udviklingen af projektet var der efter fokusgruppernes ønsker inviteret ekspertviden inden for: Lys og lyd, musik, idræt, cafe og restaurantdrift og ungdomskultur. Desuden bistod de to arkitekter på seminaret i udviklingen af projekterne, så de holdt sig inden for rammerne af arkitektvinderforslaget. Endelig deltog fem studentermedhjælpere med sekretærbistand. Alle fokusgrupper fik udleveret en master til en projektbeskrivelse, og de blev tilbudt sekretærbistand for at lette arbejde med at skrive ind i dokumentet. Ekspertene cirkulerede mellem grupperne efter behov. Ved seminarets afslutning blev fokusgrupperne bedt om at arbejde videre med deres projektbeskrivelser indtil en aftalt deadline.

Det tredje seminar havde titlen "Fra projekt til finansiering". Seminaret var i første omgang planlagt med et formål om at målrette projektbeskrivelserne til konkrete pulje- og fondsansøgninger, samtidig med at en politisk forankring blev sikret. Afbud fra fonds- og puljeforvaltere medførte, at seminaret i højere grad fik til formål at præsentere projekterne således, at en politisk forankring kunne opnås, og en nysgerrighed hos pulje- og fondsforvaltere vækkes. Fokusgrupperne havde inden seminaret modtaget master til en PowerPoint præsentation. På seminaret kunne fokusgrupperne om formiddagen med hjælp fra fire sekretærer udfylde en master med deres projektbeskrivelser, og der var lagt tid ind til at øve præsentationerne. Om eftermiddagen præsenterede ambassadørerne deres projekt for kommunalpolitikere, styregruppe og presse. Der var lagt op til debat og til, at der kunne stilles afklarende spørgsmål. Seminaret blev afsluttet med en fælles uformel sammenkomst.

I Figur 3 nedenfor vises de centrale felter, som deltagerne har opnået viden om igennem borgerinddragelsesprocessen.

Figur 3: Læringsprocessens centrale elementer for afdækningen af lokale ressourcer ved hjælp fra lokale aktører

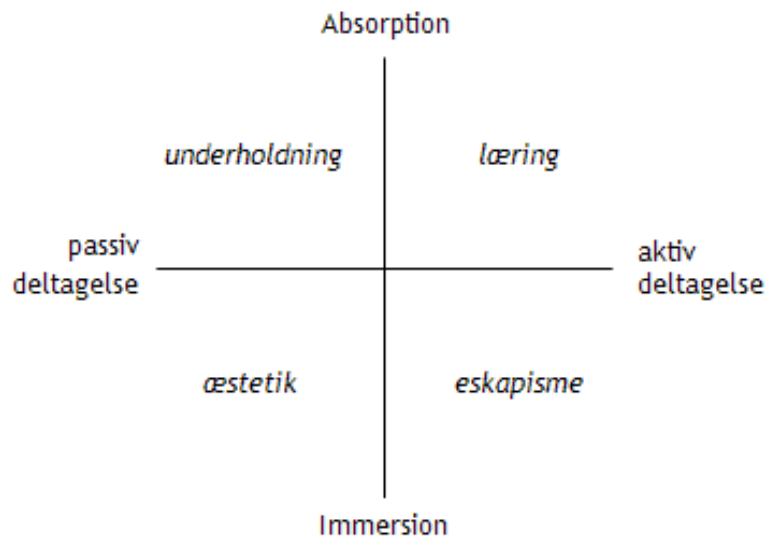
2.3 Oplevelsesværdi (i samarbejde med konsulent Bjørn Rasmussen)

Ved afklaringen af projekternes oplevelsesværdi er de enkelte projekter analyseret i forhold til alle de aktiviteter, der indgik, i forhold til hvilke krav den enkelte aktivitet stillede til deltagerens aktivitetsniveau, samt i forhold til om deltageren selv kunne påvirke aktiviteten og dermed have indflydelse på oplevelsesværdien. De fire yderpunkter i en sådan analyse tager sit afsæt i oplevelseskompasset med dets fire former for oplevelse, som er:

- Læring – absorberes gennem oplevelser/events der udfolder sig for vedkommende, mens han/hun deltager aktivt i dem
- Eskapisme – er oplevelser, hvor brugeren deltager aktivt i oplevelser, som opfordrer til aktiv deltagelse
- Underholdning – oplevelser som passivt absorberes gennem sanserne

- Æstetik – æstetiske oplevelser tager folk ind i oplevelsen, men deltagelsen er passiv.

For at en oplevelse kan være perfekt ifølge Pine & Gilmore (1999), skal den indeholde alle fire områder af oplevelseskompasset. Oplevelseskompasset vises nedenfor i Figur 4.

Figur 4: Oplevelseskompasset

Afklaringen af oplevelsesværdien er foretaget af projektleder sammen med den eksterne konsulent på baggrund af de endelige projektbeskrivelser, som fokusgrupperne havde indsendt inden det tredje seminar. Der blev til det tredje seminar, udarbejdet et arbejdspapir om oplevelsesværdien, og om hvad denne kunne betyde i forhold til tiltrækning og fastholdelse af bosætning og erhverv. Arbejdspapiret blev udsendt til kommentarer hos fokusgrupperne og styregruppen inden afviklingen af det tredje seminar og det blev udleveret til kommunalpolitikere og presse ved projektpræsentationen om eftermiddagen på det tredje seminar. Desuden blev arbejdspapirets hovedkonklusioner samt den samlede borgerinddragelsesproces af projektlederen præsenteret for det politiske niveau, styregruppe og presse, inden fokusgrupperne præsenterede deres projekter.

2.4 Bosætning og erhverv

I analysen af potentialerne for bosætning og erhvervsudvikling tages i første omgang afsæt i projekterne og oplevelsesværdien. Disse sættes i forhold til tre livsformer og i forhold til tre typer af turister. Hvad angår livsformer, så er den første livsform (A) karakteristisk for lønmodtagere, der så at sige sælger deres tid til en arbejdsgiver. I deres fritid ønsker de at slappe af. Den anden gruppe (B) er karriereorienterede lønmodtagere, der er karakteriseret ved at have mindre fokus på arbejdstider og mere på karriere. Denne gruppe bruger deres fritid til at realisere sig selv for at få ny inspiration og energi til deres arbejdsliv. Den tredje gruppe (C) er entreprenører og små selvstændige, hvor arbejde og fritid typisk flyder sammen og supplerer hinanden. Pendlingspotentialet kan særligt henføres til den karrierebundne livsform og i et vist omfang til den selvstændige/ entreprenøren. Den førstnævnte gruppe (B) har ofte højere uddannelse.

I forhold til projekternes potentiale for jobskabelse, så er det en vurdering af de funktioner, der indgår i projekterne. Der er en naturlig usikkerhed ved sådan en vurdering i forhold til, hvor mange arbejdstimer der er forbundet med funktionen, så derfor er fokus mere lagt på typen af arbejdspladser, som projekterne genererer.

3. De lokale aktører, de lokale ressourcer samt oplevelsesværdien af projekterne

Resultaterne af undersøgelsen omkring de lokale aktører, de lokale ressourcer samt oplevelsesværdien af de projekter, som blev udviklet af fokusgrupperne, danner baggrund for den videre analyse af potentialerne ved en udvikling af Rudkøbing Havn. Nedenfor præsenteres resultaterne.

3.1 De lokale aktører

Der blev til det første følgegruppemøde inviteret 32 lokale, som projektgruppen vurderede kunne have interesse i at deltage i udviklingen af Rudkøbing Havn. Af disse var der fire, der ikke responderede på invitationen, mens tre inviterede var interesseret i at deltage, men forhindret i at komme til mødet. De 25, der kom til det første møde, fordelte sig således: 4 deltagere var repræsentanter fra det lokale erhvervsliv, 12 deltagere var repræsentanter fra det lokale foreningsliv (heraf var godt halvdelen fra idræts- og fritidslivsforeninger med tilknytning til havnen), 2 repræsentanter var fra det lokale kunst- og kulturliv, 2 var aktive borgere, og 5 deltagere repræsenterede kommunale institutioner. 14 af mødedeltagerne meldte sig til i alt 9 fokusgrupper. Tre af de 14 meldte sig til flere grupper. To af fokusgruppetilmeldingerne kom fra kvinder, de øvrige 12 var mænd. Gennemsnitsalderen i fokusgrupperne vurderes til at være først i 50'erne. Dette billede af, at det fortrinsvist er mænd og at gennemsnitsalderen er relativ høj i projekter, er kendt fra en række projekter i yderområder.

Det er tankevækkende, at kun lige over halvdelen af mødedeltagerne meldte sig til arbejdsgrupperne. Efterfølgende kom der dog flere tilkendegivelser om, at nogle følte, det var spild af tid, fordi der før havde været borgerinddragelsesprojekter, og da de projekter ikke havde ført noget med sig, så kunne man ikke se, hvordan dette projekt skulle gøre det. Ligeledes kom der tilkendegivelser, der pegede på, at det var vigtigere at få gjort noget for at vedligeholde havnearealerne end af få dem udviklet. Navnlig argumentet omkring, at der tidligere i kommunen havde været gennemført borgerinddragelsesprojekter, som ikke førte til noget, eller til at de lokale borgere følte sig hørt, var en præmis for undersøgelsen af potentialet for Langeland Kommune ved udviklingen af Rudkøbing Havn, som ikke var kendt på forhånd.

Til borgermødet mødte 89 borgere op, heraf flere helt unge. Dette kan betragtes som et udtryk for lokal interesse for, hvad der rører sig i forhold til udviklingen af havnen. Antallet af deltagere i et par af grupperne ændrede sig dog lidt gennem projektforsløbet. Samlet set deltog 40 borgere i seminarforsløbet, hvilket må betragtes som ganske god lokal opbakning og forankring. I Tabel 1 nedenfor

kan det ses, hvilke aktørgrupper der findes repræsenteret i de tilsammen 10 fokusgrupper. Ambassadørers tilhørsforhold fremgår med fed skrift.

Tabel 1: De 10 fokusgrupper og medlemmernes tilhørsforhold

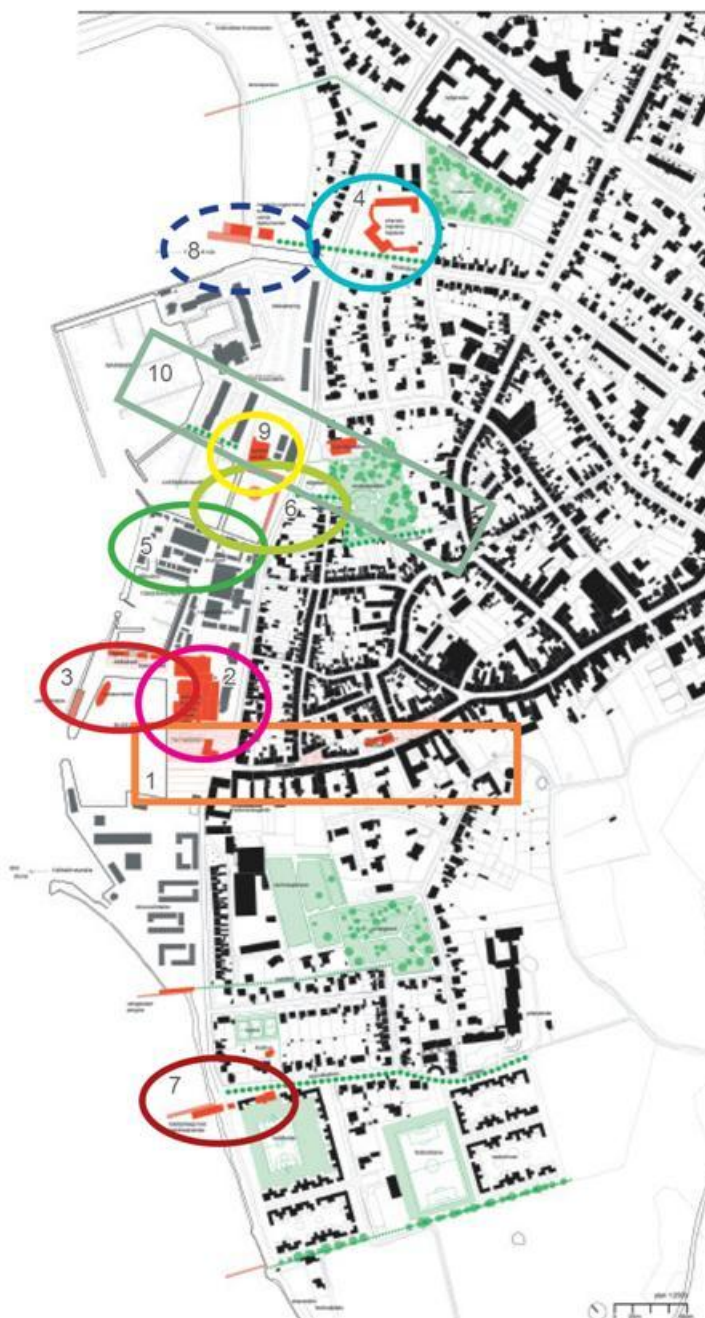
Fokusgruppe med arkitektonisk nedslagspunkt/ aktør-gruppe	Erhvervsliv	Foreningsliv	Langeland Kommune	Kunst- og kulturliv	Aktiv borger/ ildsjæl
Fokusgruppe 1 Forbindelsen fra byen til havnepladsen og den yderste mole	1			1	1 + 2
Fokusgruppe 2 Kornsiloen og de tilstødende arealer	1				3
Fokusgruppe 3 Fiskerskure og det maritime miljø	1+2				1
Fokusgruppe 4 Den gamle skole		1			2
Fokusgruppe 5 Beddingen og værkstedboliger	1	2			2
Fokusgruppe 6 Nyt havnebassin med udendørsarena og den gamle Ørsted Pavillon		1+2		1	2
Fokusgruppe 7 Badecenter lidt uden for Rudkøbing Havn					1+1
Fokusgruppe 8 Temagrupper om tilbagevendende maritime aktiviteter		1+2			1
Fokusgruppe 9 Maritimt Center			1+2		1
Fokusgruppe 10 Rekreativ forbindelse mellem havn og by		1+2			1

Mest bemærkelsesværdigt er det, at så stor en andel borgere deltog som aktive borgere, og ikke som repræsentanter for f.eks. foreningslivet. Andelen af repræsentanter fra erhvervslivet er relativt lille, også set i lyset af, hvad en udvikling af Rudkøbing Havn kan komme til at betyde for det lokale handelsliv. Ligesådan er der en relativ lille andel repræsentanter for kommunale institutioner, selv om arealerne rummer gode muligheder for kommunalt forankrede aktiviteter og arrangementer. Endelig er der ingen deltagere fra de lokal- og kulturhistoriske institutioner, der deltog i seminarerne. Både disse institutioner og handelsstandsforeningen var inviteret til at deltage.

Ikke alle fokusgruppemedlemmer deltog i alle seminarer. Det synes ikke at skyldes mangel på interesse eller engagement, men et spørgsmål om ikke at kunne afsætte en hel lørdag. En vigtig erfaring fra forløbet er, at det kan være vanskeligt at mobilisere helt unge omkring en sådan seminarrække. En anden vigtig erfaring fra forløbet er, at mobiliseringen også afhænger af, om der er parallelle udviklingsprojekter. F.eks. arbejdede fokusgruppe 4 med udviklingen af den gamle skole til en idrætshøjskole for unge med bevægelseshandicap, samtidig med at der blev iværksat et projekt et andet sted i den kommunale forvaltning omkring udviklingen af samme skole til sundhedscenter! En tredje erfaring omkring borgerinddragelsen knytter sig til, om deltagerne i forvejen har formuleret et mere eller mindre færdigt projekt og benyttede borgerinddragelsesprocessen til at arbejde videre med projekterne og få dem integreret i det overordnede projekt. I to af fokusgrupperne var dette tilfældet, nemlig omkring fokusgruppe 6 og fokusgruppe 10. Begge fokusgrupper var særdeles aktive og havde stort engagement og deltagelse ved seminarerne (se bilag: fokusgruppemedlemmer).

3.2 Aktiveringen af de lokale ressourcer

I afdækningen af de lokale ressourcer tages udgangspunktet i de 10 fokusgruppers projekter i forhold til, hvordan de forholder sig til målgrupper, aktørgrupper og til at være nyskabende i regionen. Projekterne var som nævnt bundet til at tage udgangspunkt i konkrete nålestik, som de var blevet udpeget i det vindende arkitektforslag. Nålestik fremgår af Figur 5.

Figur 5: De 10 nålestik

I det følgende uddrages de centrale aktiviteter i de 10 projekter, deres målgrupper, deres organiseringsformer og graden af innovation set i forhold til lokalområdet, nærområdet, regionen og landet som helhed. For at få den fulde forståelse af projekterne og det solide grundlag, der er oparbejdet gennem processen, anbefales det dog at læse projektbeskrivelserne i deres helhed i bilag 4.

Fokusgruppe 1 havde forbindelsen fra midtbyen til havnepladser og videre ud til den yderste mole og ned til havet ad en vandtrappe som fysisk ramme. Gruppen udviklede et koncept omkring kunstbrønde sænket ned i fortovsøjde med skiftende udstillinger. Brøndene skulle forbindes med et blå lysbånd, der skulle føre iagttageren fra midtbyen, ned på havnepladsen, hvor der også skulle være kunstbrønde og videre ud til vandtrappen. I forhold til målgrupper så henvender projektet sig ifølge fokusgruppen til alle aldre og både til de lokale borgere og til turister samt nytilflyttere, fordi udstillingerne skifter, og fordi der skal være plads til, at både lokale kunstnere, lokale institutioner og udefrakommende kunstnere kan udstille i brøndene. I forhold til etablering, vedligeholdelse og organisering af udstillinger skal dette ske i et partnerskab mellem lokale kunstforeninger, kommune og private fonde og investorer. Idéen er ny for regionen.

Fokusgruppe 2 havde kornsiloen på havnen og de tilstødende arealer som den fysiske ramme. Herunder også havnepladsen. Fokusgruppen udviklede et projekt med særligt fokus på ungdomskulturen og deres muligheder for at udfolde sig i uderummet ved havnepladsen og andre steder på havene. Parkour var nævnt som en mulighed. Der er idéer om at anvende siloen som et vartegn for byen. Bl.a. blev det tænkt ind at en facade kunne anvendes til openair film, og at den Oscarvindende film ”Hævnen”, som bl.a. er optaget på Langeland, kunne udgøre et særligt trækplaster. Der har også været tanke om at bruge facaderne til lyskunst. Projektet: organisering omkring etablering, drift og vedligeholdelse var ikke behandlet af fokusgruppen. Lignende projekter omkring udvikling af ungdomskulturhuse i yderområder er forsøgt etableret i adskillelige provinsbyer, og der er stadig et stort behov for at afdække behov og udvikle nye organisationsformer og netværk mellem unge.

Fokusgruppe 3 havde fiskeskurene og det maritime miljø som fysisk ramme. Fokusgruppen udviklede et projekt, der satte fokus på at skabe liv på en del af havneområdet, og som binder flere af havneområderne sammen. Projektet gik ud på at lægge en gammel Ærøfærge i tørdok og omdanne den til et hostel, et åbent museum om færgefart samt spisested for havnens daglige brugere. Målgruppen var således både turister og lokale inden for aldersgrupperne børn, unge, voksne og ældre. Etablering, drift og vedligeholdelse skulle organiseres i partnerskab mellem forpagtere af hostel, kommune, foreninger og fonde. Et lignende projekt er med succes etableret i Stockholm.

Fokusgruppe 4 havde den gamle, nedlagte skole og dens udenoms arealer som fysisk ramme. Gruppen udviklede et projekt, hvor bygninger og området skulle anvendes til etablering af en idrætshøjskole, som særligt henvendte sig til sportsudøvere med fysisk funktionsnedsættelse. Målgruppen var primært unge og voksne samt deres familier og hjælpere, som kommer fra Danmark og andre lande på ophold. For etablering, drift og vedligeholdelse skulle etableres en selvejende institution med inddragelse af fonde og idrætsforbund. Der er en lignende højskole i Østjylland. Der er gode muligheder for samarbejde med idrætshøjskoler i nærområdet.

Kompetenceafklaring i forhold til at udvikle konceptet til et projekt

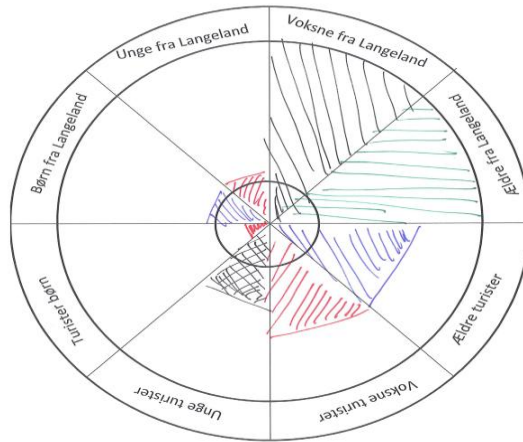
Navn på idé eller aktivitet				
Hvilke kompetencer/evner er der brug for	Hvilke kompetencer / evner har I i gruppen (navn)	Hvilke kompetencer ved I at I kan trække på i vores netværk (Navn og evt. kontakt adresse)	Hvilken type af faglig ekspertbistand er der brug for	Angiv evt. et forslag til hvem det kunne være
viden om handicappede	Fesper-handicap-området	gruppe 6	rep. fra Dansk Handicapforbund	→
kendskab til bygningsindretning/boligmiljø	Hanne & Anns: Undervisning		Er fra de nærliggende højskoler	→
kendskab til undervisnings tilbud	administrativ erfaring		arkitekt	Paul Erik Hansen
kendskab til sundhedsområdet + idræt				
Udvikling af Rudkøbing havn og fortindelsen til byen - seminar d.25.9				

Figur 6: Skema fra fokusgruppe 4's arbejde med at afklare hvilken ekspertbistand gruppen havde brug for, for at kunne udvikle projektet

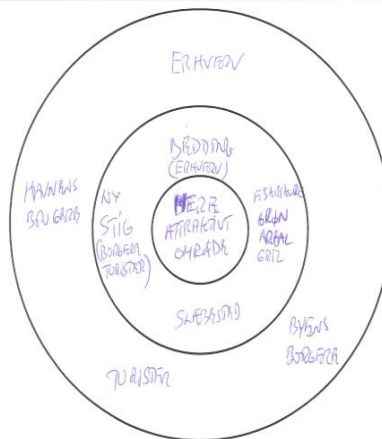
Fokusgruppe 5 havde beddingen og værkstedsboliger som fysisk ramme. Fokusgruppen udviklede et projekt, der reorganiserede adgang til brug af beddingen for dermed at skabe øget grundlag for små erhverv inden for det maritime område. Tanken var, at gamle skibshåndværkstraditioner kunne holdes i hævd og måske formidles, og at flere med interesse for skibsvedligeholdelse ville

kunne bruge området. I projektet blev der ligeledes indtænkt et stiforløb og toiletforhold. Projektets målgruppe er primært voksne, unge og ældre fra nær-området med interesse for skibshåndværk, men det kan også være besøgende, der finder det arbejdende miljø på havnen spændende, inspirerende og autentisk. Reorganiseringen, drift og vedligeholdelse skal varetages af en andelsforening, der etableres til formålet, de erhvervsdrivende og Langeland Kommune. Lignende projekter – dog ikke helt i samme målestok – kan findes på f.eks. på Ærø og på træskibshavnen i Aarhus.

Fokusgruppe 6 havde oprindeligt en ny udendørsarena og lystbådehavnen som fysisk ramme, det blev dog besluttet at inkludere Ørstedspavillonen. Fokusgruppen udviklede et projekt, som har scenekunst og musik som hovedaktivitet. Det indgik i projektet, at den Gamle Ørstedes pavillon skulle renoveres, og at havnen skulle udvides med bassin, hvori der skulle være flydescene, der kunne anvendes både i forhold til optrædende og som platform i forhold til andre f.eks. idrætslige arrangementer. Projektets målgruppe er alle aldre og det henvender sig både til lokalbefolkningen og til udefrakommende. Dette afhænger naturligt af programkalenderen. Fokusgruppe 6 havde inden undersøgelsens start iværksat et projekt for at redde Ørstedes-pavillonen, der var sat til salg, og undervejs dannede de forening til pavillonens bevarelse og forskønnelse. Havnearealet og den nye flydescene indgik ikke i foreningen. Etablering, samt drift og vedligeholdelse skulle der etableres konsortium omkring, fordi det også involverede andre nybyggerier på havnen. Scener og musikspillesteder med kulturhistoriske rødder er kendt fra flere danske provinsbyer. Flydescener vil være nyt i provinsen i Danmark, det er med stor succes etableret i nogle provinsbyer i Europa.

SMÅ HAVNEN, AKTIVITET OG LÆVENDIE

Figur 7: Figureerne er fra seminar 1 og viser fokusgruppe 5's arbejde med at afdække aktiviteter og målgrupper

Fokusgruppe 7 havde et areal lidt uden for byen som geografisk afsæt. Gruppen arbejdede med udviklingen af et nyt badeanlæg. Ø-havets Badecenter vil udnytte Rudkøbings beliggenhed ned til vandet i endnu højere grad, end det før er gjort. De nye faciliteter skal både komme lokale borgere, lokale institutioner og turister til gode. Projektet har også indtænkt borgere med fysisk funktions-

nedsættelse, så der er faciliteter, der tilgodeser den målgruppe. Projektet tænkes at være et samarbejde mellem kommunen, erhvervslivet og en forening bag badeaktiviteterne. Der er flere steder i yderområder etableret nye badefaciliteter, og hav-badeanstalter kendes ligeledes fra storbyer.

Fokusgruppe 8 arbejdede ikke fra starten ud fra et nålestik, men havde som tema at udvikle tilbagevendende aktiviteter. Projektet Rudkøbing Ladeplads er udtænkt som en organisatorisk platform for udvikling og koordinering af aktiviteter, arrangementer og events, der har relation til havnen. Det kan være fiskekonkurrence, kapsejlad, undervandsvandring, idrætstilbud til turistsejlere og kokkekurser i ”alt godt fra havet”. Projektet benytter sig delvis af eksisterende bygninger på havnen, men forestiller sig også at sekretariats lokaler og opbevaringsrum til diverse udstyr og grej kan integreres i et nyt maritimt center. Projektet henvender sig både til de lokale borgere og til udefra kommende, afhængig af de typer af aktiviteter og arrangementer, der sættes i gang. Projektet skal udvikles sammen med Turist- og Erhvervsforeningen, institutioner og frivillige foreninger. Projektet er særdeles innovativt.

Fokusgruppe 9 havde et endnu ikke projekteret nyt Maritimt Center som omrejningspunkt samt områderne omkring en sådan bygning som et aktivt uderum. Uderummet forbinder og inkluderer det udgravede havnebassin og flydedøen, som også indgår i projekt 6. Gruppens overvejelser handlede om, hvilke tilbud og services et Maritimcenter kunne indeholde. De nåede frem til, at et maritimt center skal tilbyde alt fra restaurant til rådgivning om redningsveste, butikker med forplejning og lokale produkter, brugskunst og specialudstyr. Det er også tanken, at centeret inddrager uderummet sådan, at en del tilbud og services i sommerhalvåret anvender udendørsarealerne. Det Maritime Center vil være til gavn for både lokale og besøgende (primært de sejlende). Projektets organisering involverer frivillige foreninger, kommunen, det lokale erhvervsliv og fonde. En række kystbyer med marinaer har et maritimt center med færre eller flere private, offentlige og foreningsrelaterede services.

Fokusgruppe 10 arbejdede med udviklingen af forskellige stiforløb, så både de lokale og udefrakommende kunne blive ledt fra havnen til midtbyen af de gamle autentiske gader med de tætte små byhuse og smukke bygninger, samt af stier gennem havneområdet fra lystbådehavnen i nord til havnepladsen i syd. Projektet henvender sig til alle aldre. Kommunen, foreningslivet og det lokale handelsliv er sammen med eksterne fondsmidler de centrale aktører, både i forhold til etablering og i forhold til vedligeholdelse.

3.2.1 Analyse og resultat i forhold til aktivering af de lokale ressourcer

Først og fremmest har processen med udvikle projekter, der skal skabe indhold og liv til arkitektkonkurrencens ”nålestik”, vist, at de lokale aktører i Rudkø-

bing har et stort engagement, og at de udgør en stor kapacitet i forhold til at udvikle Rudkøbing Havn. Villigheden til at samarbejde om at udvikle det, man i fokusgruppen kunne finde fælles fodslag omkring, har ledt frem til 10 solidt forankrede projekter, som udgør en ressource for Langeland Kommune i forhold til udviklingen af Rudkøbing Havn. Dette understreges af, at fokusgrupperne i deres organisering af både etablering og drift af aktiviteter viste, at de havde en forståelse for, at der for at projekterne skulle kunne realiseres, både må indgås partnerskaber mellem frivillige, erhvervsliv og kommunale institutioner. Fokusgruppemedlemmerne repræsenterer disse aktørgrupper, og dermed er vejen banet for etablering af partnerskaber. Dog må der skabes en bredere kontakt til det lokale erhvervs- og handelsliv for at afklare omfanget af fundamentet for lokale partnerskaber. Fokusgrupperne viste også bevidsthed om, at det er nødvendigt at tiltrække midler fra eksterne fonde og puljer. De gjorde dog dette uden at søge efter projekter, de forventede måske kunne "falde i god jord" hos fonds- og puljeforvaltere. Dette kan betragtes som et udtryk for, at projekterne rummer potentiale for en levetid, der går ud over en eksternt finansieret projektperiode.

Det gælder for en del af projekterne (f.eks. projekt 1, 2, 4 og 6), at et tilstrækkeligt udbud og dynamik vil kræve, at der etableres netværk omkring "driften" af aktiviteterne med en række aktører både inden for regionen, Danmark som helhed og internationalt. Det fremgår ikke som sådan af projektbeskrivelserne, hvordan dette skal organiseres, eller hvilke netværk det er relevante af skabe relationer til. En viderebearbejdning af projekterne kunne med fordel inkludere en sådan afdækning. Dermed kunne der muligvis også skabes kontakter til erhvervsliv uden for Langeland Kommune, der kunne have interesse i at indgå i partnerskaber omkring finansiering og drift.

I forhold til aktiveringen af de lokale ressourcer, så viser alle 10 projekter fokusgruppernes evne til at føre liv og aktivitet til nålestik fra arkitektkonkurrencen. Alle projekterne har formået både at forholde sig til og inddrage de mennesker, der allerede bor i Rudkøbing og i Langeland Kommune samt til de tilrejsende. De fleste projekter henvender sig til flere aldersgrupper. Set i lyset af fokusgruppernes aldersmæssige sammensætning kunne alle projekter med fordel sættes i en slags høring på f.eks. skoler, ungdomsklubber og musikforeninger for på den måde at få samlet op på supplerende idéer og på vigtige aktører i forhold til gennemførelse og vedligeholdelse af projekter.

3.3 Projekternes oplevelsesværdi

(i samarbejde med konsulent Bjørn Rasmussen)

En del af metoden til at afklare potentialet for bosætning og erhverv ved en udvikling af Rudkøbing Havn er at analysere projekterne i forhold til deres oplevelsesværdi. Oplevelser kunne inddeles i fire grupper og værdien af oplevelsen kunne afklares i forhold til, hvilke og hvor mange af de fire grupper oplevelsen falder indenfor. Nedenfor er de 10 projekters aktiviteter beskrevet i forhold til deres oplevelsesværdi

Projekt 1: Kunstbrøndene i fortovene vil fungere som et slags galleri, hvor der løbende vil blive udskiftet værker. Brugeren har mulighed for at få både passive og aktive oplevelser, som kan både underholde og være lærende. Byens Blå Bånd set i forhold til oplevelseskompasset peger på, at projektet har potentiale til at skabe den ultimative oplevelse, da det indeholder potentiale for alle elementerne for en sådan oplevelse. Det er dog vigtigt, at der løbende kommer en udskiftning af udstillingerne, så de besøgende (både turister og lokale) ikke når at blive trætte af de enkelte udstillinger. Ved at bringe naturen og det daglige bybillede ind i projektet er man også med til at skabe ekstra oplevelser for brugere, som kan være af både passiv og aktiv karakter som f.eks. at nyde en smuk solnedgang eller jage en sommerfugl.

Projekt 2: Kornsiloen og omgivelserne. Projektet rummer primært muligheder inden for de aktive områder af kompasset, da projektet ligger op til, at de unge selv tager aktiv deltagelse i aktiviteterne. Disse aktiviteter kan både være underholdende, men også lærerige, hvilket skaber en god dynamik i forhold til læringsredskaber. Film under åben himmel falder under en passiv oplevelse. Kornsiloen er blandt de lokale en enten-eller ting, da man enten er for eller imod den grå bygning. I de største danske byer og rundt i Europa er flere og flere begyndt at søge mod de grå og store bygninger, og kan bygningens facader udnyttes rigtigt, er der et stort æstetisk potentiale i den.

Projekt 3: Projektet Fra Vand Til Land ligger i forhold til oplevelseskompasset tæt på den perfekte oplevelse – det kan dog diskuteres, om alle vil finde færgen æstetisk ”harmonisk i forhold til den omliggende kulturarv” eller ej. Færgeforbindelsen kan dog også betragtes som en del af kulturarven. Projektet ligger op til at give brugerne oplevelser, som underholder dem, og som de deltager aktivt i gennem fysisk indlevelse/deltagelse. Projektet rummer flere forskellige oplevelser gemt i den overordnede oplevelse (færgen). Ved at lade brugeren gå på oplevelse i selve færgen lægger man op til en aktiv deltagelse.

Projekt 4: Skal man anskue Langelands Højskole i forhold til oplevelsesværdien er fokus først og fremmest læring. Højskolen vil kunne give fysisk handi-

cappede værktøj til at holde formen og livsglæden ved lige gennem motion. Projektet rummer dog alle aspekter i oplevelseskompasset, da eleverne, foruden undervisningen og idrætten, gennem deres fællesskab og involvering i bylivet vil blive underholdt af hinandens selskab/aktiviteter og byens tilbud. Æstetisk set kan den nye højskole blive et punkt på en af vandringerne rundt i byen.

Projekt 5: I Liv i Fiskerihavnen ligger oplevelsesværdien inden for felterne med læring og underholdning. Som en ekstra bonus kan de istandsatte huse være en æstetisk (god) oplevelse for både lokale og turister at besøge, da man får en flot oplevelse af de gamle dage, lærer om håndværket og bliver underholdt af opvisning i f.eks. skibsbyggeri. Projektet kan til dels også få en eskapistisk dimension af oplevelsesspektret, hvis der bliver brugerinvolvering i de forskellige aktiviteter i de gamle huse, som f.eks. hvis man kan deltage i udarbejdelse af en åre.

Projekt 6: Oplevelsesværdien i projektet vedrørende Den Gamle Ørsteds Pavillon og udendørs scene på flyde-ø i det udgravede bassin (ØP til Lands og til Vands) ligger primært inden for underholdning og æstetik. Ved at skabe et spillested/kulturcenter i den gamle pavillon og på vandscenen får Rudkøbing et underholdningscentrum, som vil være til gavn for lokale og tiltrække udenbys gæster gennem koncerter og forestillinger, som alle kommer for at blive underholdt. Med sin beliggenhed har pavillonen også en mulighed for at blive et æstetisk varemærke for byen – et sted, som folk vil stoppe op og nyde synet af på deres gåtur rundt i byen. Ydermere har projektet også en oplevelse på vandet gennem den kommende vandscene, hvor der vil være mulighed for at nyde en koncert (som passiv tilhører) eller hoppe i havnen på en varm sommerdag (eskapistisk).

Projekt 7: Øhavets Badecenter i forhold til oplevelseskompasset er aktiv deltagelse en nødvendighed, da projektet arbejder på at få etableret nye bedefaciliteter. Med fokus på vandsport ligger Ø-havets Badecenter op til, at brugerne kommer ned og deltager i oplevelserne (eskapistisk) og derigennem både lærer om de forskellige sportsgrene, men også får underholdning gennem f.eks. andre deltageres oplevelser i vandet eller muligheden for at ligge på stranden og nyde udsigten.

Projekt 8: Projektet Rudkøbing Ladeplads kan være med til at regulere og styre sammensætningen af oplevelser og kan dermed få stor indflydelse på oplevelsesværdien i flere af de andre projekter. Projektet har dog stadig en vis oplevelsesmæssig værdi, da den virtuelle platform skal bevirke, at brugerne tager ud i Rudkøbing og oplever de mange tilbud. Derfor er det vigtigt at få det eskapistiske element, som får brugeren aktivt involveret i oplevelsen, tænkt ind

i idéen, således dens formål også bliver virkelighed. Det kunne f.eks. ske gennem skattekort til børnene eller anden form for print, som kunne bruges som guide.

Projekt 9: Skal man anskue Det Maritime Center med de nye udeområder i forhold til oplevelseskompasset er fokus på underholdning og læring gennem centrets aktiviteter og videndeling omkring søfart, byens liv og andre relevante turistinformationer. Dele af aktiviteterne i centret vil både have et passivt (underholdning) og et aktivt (læring) aspekt, da aktiviteterne kan gå fra shows til madlavningskurser. Læringsaspektet af oplevelsen vil i endnu højere grad komme frem gennem en sammenkobling med projekt 8, hvorved den virtuelle platform også ville blive fysisk.

Projekt 10: Projektet By – Havn t/r har i forhold til oplevelseskompasset med sine mange muligheder og ekstra indlagt oplevelser undervejs potentialer for at skabe den perfekte oplevelse for brugeren. Ved at lade brugeren vandre gennem byen, stoppe op og nyde udsigten og besøge de forskellige seværdigheder eller historiske momenter dækker projektet alle facetterne af den perfekte oplevelse. Og giver brugeren mulighed for selv at skabe sine egne oplevelser ved at gå forskellige ruter. Ligesom i projekt 1 har projektet her en unik mulighed for at skabe ekstraordinære oplevelser gennem dagligdagen, hvilket blot gør oplevelsen endnu bedre for brugeren.

3.3.1 Opsamling og resultat i forhold til projekternes oplevelsesværdi

Som det fremgår af gennemgangen, indgår der i alle projekter oplevelser, der falder inden for mindst tre oplevelsesområder. Dette peger på, at projekternes potentiale i forhold til oplevelsesværdi er forholdvist stort, idet den perfekte oplevelse er karakteriseret ved, at alle fire områder indgår. Tabel 2 nedenfor viser, hvordan aktiviteterne i projekterne er vurderet inden for det pågældende oplevelsesområde, således at tre krydser henviser til stor værdi inden for det pågældende oplevelsesområde, mens et kryds referere til mindre værdi inden for det pågældende oplevelsesområde. I en del af projekterne afhænger oplevelsesværdien imidlertid af organiseringen.

Tabel 2: Oplevelsesværdien i de 10 projekter

Pro- jekt/Oplevelse	Aktiv deltagelse/Absorption (læring)	Aktiv deltagelse/Immersion (eskarpisme)	Passiv deltagelse/Absorption (underholdning)	Pas- siv/Immersion (æstetik)
Byens Blå Bånd	XX	XX	XXX	XXX
Siloen og området omkring den med linier ud til resten af undersøgelsesområdet	XX	XXX	XX	XX
Fra Vand til Land	XX	XX	X	XX
Langelands højskole	XXX	XXX	X	
Liv i fiskerihavnen	XX	X	XXX	XX
ØP til Lands og til Vands	XXX	X	XXX	XXX
Øhavets Bade-center	XXX	XXX	X	XX
Rudkøbing Ladeplads	XXX	XX	XXX	X
Det Maritime Center	XX	XX	XXX	X
By - Havn t/r	XX	XX	X	XXX

Det er vigtigt at pointere, at projekterne understøtter hinanden og dermed udvider den samlede oplevelsesværdi. Ligesådan vil nogle projekter muligvis opnå en oplevelsesværdi på færre elementer, hvis andre projekter udgår. Den samlede oplevelsesværdi har betydning for bosætning og erhverv, fordi der skabes en helhed omkring udviklingen af kulturen. Dette vil det næste afsnit komme nærmere ind på. I forhold til turismen kan det også betragtes som et gode, at der er flere oplevelser, der understøtter den samlede oplevelse ved et besøg.

3.4 Projekterne i forhold til turismegrupper

De enkelte projekter har allerede selv peget på, hvem der er målgruppen for aktiviteterne, og de fleste projekter henvendte sig både til de lokale borgere og til besøgende. Projekterne og deres oplevelsesværdi kan imidlertid også analyseres i forhold til, hvilken type af turisme de primært henvender sig til, og hvilke turismegrupper de henvender sig til, hvis de ses samlet. F.eks. vil projektet Byens Blå Bånd kunne appellere til storbyturisme, hvis det er ”større” kendte

kunstneres værker, der udstilles. Hvis der samtidig er mulighed for en anderledes overnatning som på en overnatning i hængekøjer på en gammel færge i tørdok, så vil udstillingen i Byens Blå Bånd samtidig styrke argumentet for at afvikle en given konference eller event i Rudkøbing. En udendørskoncert af en særlig karakter på en flydescene vil bakke yderligere op omkring storbyturismen, samtidig med at kystturismen også tilgodeses i alle tre projekter. I Tabel 3 nedenfor er der afkrydset med X for at vise, hvilke turismegrupper de enkelte projekter henvender sig alene, og med (X) for at vise, hvilken turismegruppe det enkelte projekt kan nå med de samlede projekter.

Tabel 3: Projekternes potentiale i forhold til turismegrupper

Projekt/ turismegruppe	Storbyturisme	Konferenceturisme	Kystturisme
Byens Blå Bånd	X	(X)	X
Siloen og området omkring	(X)	(X)	X
Fra Vand til Land		X	X
Langelands Højskole		X	
Liv i fiskerihavnen	(X)	(X)	X
ØP til Lands og til Vands	X		X
Øhavets Badecenter		(X)	X
Det Maritime Center	(X)	(X)	X
By - Havn t/r	(X)	(X)	X

Som det kan ses, rummer alle projekter bortset fra Langeland Højskole potentiale for at tiltrække eller understøtte kystturismen. Kystturismen er ofte ikke så økonomisk indbringende for lokalområderne, men fordi alle aktiviteter ligger i forbindelse med byen, så kan det absolut ikke udelukkes, at den øgede kystturisme vil styrke det lokale handelsliv. To af projekterne 1 og 6 rummer potentiale for at tiltrække storbyturister. Det afhænger af, hvordan projekterne indtænker og organiserer fortløbende arrangementer og udstillinger, og om det koordineres (her kommer projekt 8 på banen). Storbyturister bruger som udgangspunkt et stort beløb lokalt på handel og på service, hvis de rette varer udbydes. To projekter appellerer til konferenceturisme, nemlig færgen i tørdok og Langeland Højskole.

3.5 Potentiale for bosætning og erhverv

I afklaring af potentialet for bosætning og erhverv er projekternes oplevelsesværdi sat over for de tre livsformer og det, der karakteriserer dem. Oplevelser, der primært indeholder elementer af eskapisme og æstetik (den sydlige del af oplevelseskompasset) er tiltrækkende for den karrierebundne livsform, der bruger sin fritid til at samle inspiration til karrieren. Oplevelser, der primært indeholder elementer af læring og underholdning (den nordlige del af oplevelseskompasset) er tiltrækkende særligt for lønmodtagerlivsformen, der bruger sin fritid til at slappe af. Den entreprenelle livsform, hvor arbejde og fritid flyder sammen, er sat sammen med oplevelser med store lærings og æstetiske elementer. Det er naturligvis et groft tegnet billede, men det kan give en fornemmelse af, hvilke befolkningsgrupper projekterne henvender sig til i forhold til bosætning. Analysen viser, at fem projekter overvejende henvender sig til den karrierebundne livsform. Det gælder for 1) projektet ved siloen, 2) livet i fiskerihavnen, 3) ØP til Lands og til Vands, 4) Øhavets Badecenter og 5) det Maritime Center. I forhold til den entreprenelle livsform så er der også fem projekter, der henvender sig til denne gruppe. Sammenlignet med den karrierebundne livsform er fire projekter de samme og Projektet Fra Vand til Land går ind i stedet for Øhavets Badecenter. I forhold til lønmodtagerlivsformen henvender tre projekter sig primært til denne gruppe nemlig: Fra vand til Land, ØP til Lands og til Vands og Rudkøbing Ladeplads. Tabel 4 viser med X, at projekterne i almindelighed appellerer til den pågældende livsform, mens XX gælder for projekter, der i særlig grad henvender sig til livsformen.

Tabel 4: Projekterne i forhold til livsformer

Projekt/Bosætningspotentiale	Livsformer Attraktivitet angivet med antal x		
	Lønmodtager	Karrierebunden	entreprenelle
Byens Blå Bånd	X	X	X
Siloen og området omkring	X	XX	XX
Fra Vand til Land	XX	X	XX
Langelands højskole			
Liv i fiskerihavnen	X	XX	XX
ØP til Lands og til Vands	XX	XX	XX
Øhavet badecenter	X	XX	X
Rudkøbing Ladeplads	XX	X	X
Det Maritime Center	X	XX	XX
By - Havn t/r	X	X	X

Som det fremgår, kan alle livsformer finde oplevelser i alle projekterne. Der er desuden positivt, at alle livsformer er indkredset i ØP til Lands og til Vands, og

at der er overlap mellem to livsformer i andre af projekterne. Det understreger, at selvom der er store forskelle i livsformer, så er der fælles oplevelser at dele i fritiden. På den måde skabes en dynamisk helhed, hvor viden kan spredes på tværs af uddannelsesmæssige og sociale baggrunde. I forhold til at tiltrække nye borgere er det positivt, at så mange projekter henvender sig til den karrierebundne og den entreprenelle livsform, da det er i forhold til denne gruppe borgere, som ofte er forbundet med højere uddannelse og/eller uddannelse inden for kreative erhverv, at Langeland Kommune særligt har brug for nye tilflyttere, hvis kommunen skal have rettet op på skævheden i befolkningssammensætningen.

I alle ti projekter er der grundlag for jobskabelse. Ligesom med bosætningen i forhold til livsformer så kan disse job også indplaceres i forhold til livsformerne. En del af projekterne kan ikke "bære" en fuldtidsstilling, men i flere af projekterne går de samme jobfunktioner igen, og der kan derfor helt naturligt være tale om at sprede medarbejderne ud på tværs af projekterne. I nogle tilfælde kan der være tale om, at der allerede er deltidsjob inden for et funktionsområde i byen, som kan suppleres op. I projektet Byens Blå Bånd er der brug for en medarbejder, der udfører det praktiske med at udskifte kunst og vedligeholde brøndene, samt en medarbejder, der koordinerer udstillinger. I Siloprojektet er der brug for medarbejdere, der kan skabe kontakt til de unge og på deres betingelser hjælpe med at skabe kulturbetingelser. Der er også brug for personale, der søger for opstilling til filmvisning og koordinering af film.

I projektet fra Vand til Land er der brug for en forpagter af hostel, der skabes job indenfor rengøring og teknisk vedligeholdelse og i forbindelse med bespisning, skabes der job inden for køkkenpersonale. I projektet Langelands Højskole skabes der ligeledes job inden for rengøring, teknisk vedligeholdelse og køkkenpersonale. Derudover skabes der job inden for pleje- og sundhedspersonale, fysioterapi, massører, undervisere og specialtrænere og ledelse. I projektet Liv i Fiskerihavnen skabes der job inden for teknisk vedligeholdelse, og der skabes et godt grundlag for opstart af mikro-virksomheder inden for håndværk og kunst.

I projektet ØP til Lands og til Vands skabes der igen job inden for rengøring, teknisk vedligehold og køkkenpersonale. Der er desuden brug for videnpersonale inden for musik og kultur samt ledelse, og i forbindelse med arrangementer er der grundlag for bijob. I projektet Øhavets Badecenter er der brug for livreddere samt personale til teknisk vedligehold. Projekt 7 Rudkøbing Ladeplads har brug for kulturkender og koordinator, ledelse, websideforvalter og sekretær. Det Maritime Center skaber grundlag for små selvstændige inden for detailhandel og for job inden for køkkenpersonale, undervisning og formidling,

rengøring og teknisk vedligehold. Projektet By-Havn t/r er ikke som sådan jobskabende, da der allerede pågår vedligeholdelse.

Tabel 5 nedenfor opsummerer potentialet for nye job i de 10 projekter sat i forhold til de tre livsformer.

Tabel 5: Projekternes potential for jobskabelse i forhold til livsformer

Projekt/jobskabespotentiale	Livsform Arbejdsplads Antal arbejdspladser		
	Lønmodtager	Karrierebunden	entreprenel
Byens Blå Bånd	1	1	
Siloen og området omkring	1	1-3	1
Fra Vand til Land	4	1	3
Langelands højskole	6-10	8-20	2
Liv i fiskerihavnen	1		4-8
ØP til Lands og til Vands	3	2	1
Øhavet badecenter	1		
Rudkøbing Ladeplads	1	2-4	1
Det Maritime Center	4	1	4-8
By - Havn t/r			
I alt	22 -26	16 - 43	16 - 32

Som det fremgår, er der potentiale for op imod mellem 54 og 101 arbejdspladser. Som det også er nævnt ovenfor, er der nok ikke tale om fuldtidsarbejdspladser på alle poster. Ligesom i forhold til bosætning er det værd at bemærke, at den karrierebundne og den entreprenelle livsform falder så positivt ud. En stor del af arbejdspladserne kan skabes inden for de to livsformer, hvilket må betragtes som positivt i lyset af Langeland Kommunes situation på erhvervsområdet.

Sammenholdes projekternes potentiale i forhold til bosætning og i forhold til jobskabelse, så kan det siges, at projekterne understøtter hinanden. F.eks. er der ikke umiddelbart bosætningspotentiale knyttet til projekt 4 omkring idrætshøjskole for bevægelsehandicappede, men der er potentiale for nye jobs. Hvis jobs i tilknytning til den karrierebundne livsform skal føre til bosætning i Langeland Kommune og ikke blot indpendling, så det er vigtigt, at de øvrige projekter rummer potentialet for bosætning inden for den karrierebundne livsform, således som det er tilfældet med f.eks. projekt 7 Øhavet Badecenter og projekt 9 Det Maritime Center, også selv om de to projekter ikke tiltrækker så mange nye job.

4. Konklusion, diskussion og anbefalinger

4.1 Konklusion

Det blev indledningsvist spurgt: Hvad er potentialet for Langeland Kommune ved en udvikling af Rudkøbing Havn? Undersøgelsen peger på, at potentialet er stort. Dette skyldes den innovative kapacitet, som det har vist sig, at de frivillige borgere i Rudkøbing og Langeland kommune har, når de bringes sammen under faste rammer og et læringsforløb. De 10 projekter med deres mange aktiviteter rummer samlet set potentiale for at udvikle kultur- og friluftslivet, så oplevelsesværdien i Rudkøbing løftes i meget høj grad. Svaret på spørgsmålet er derfor, at potentialet er:

- at lokale aktører mobiliseres og tager ansvar og ejerskab til udviklingen af havnen,
- at der skabes solide bæredygtige netværk internt, som er med til at sikre udviklingen af havnen på lang sigt,
- at lokale borgere får beriget deres hverdag og fridage med oplevelser, der har stor æstetisk værdi og stor værdi både for læring, for selvudfoldelse og underholdning,
- at der skabes grundlag for at tiltrække nye borgere, der har en livsform, som Langeland Kommune har brug for i arbejdet med at indrette sig til videnssamfundet,
- at der skabes nye job både til de lokale ledige med korterevarende uddannelse og til nye borgere med mellemlange eller højere uddannelser,
- og at Rudkøbing Havn kommer på musik- og kulturlandkortet, så storbyturisterne vil rejse til udkanten for at få kulturoplevelser.

4.2 Diskussion og oplæg til nye undersøgelser

Der kan naturligvis altid argumenteres for, at potentialet ville have været et andet, hvis undersøgelsen havde været grebet an på en anden måde. Dertil kan der svares, at når valget faldt på den konkrete metode, så skyldes det for det første, at Langeland Kommune som alle andre kommuner med ikke særlig god økonomi har brug for deres borgere og erhvervsliv til at hjælpe med at løfte. Hvis de skal hjælpe med at løfte, så viser alle erfaringer fra lokaludviklingsprojekter, at så må de deltage, de må høres, og de må lære. For det andet skyldes det, at hvis Langeland Kommune skal tiltrække nye borgere, så viser erfaringer både fra Danmark og fra udlandet, at det er helt centralt, at de nye borgere ikke vedbliver at være de nye, men hurtigst muligt integreres i lokalsamfundet. Mange projekter, der har været styret af hvad ”man troede, at dem, man gerne

ville tiltrække, måske ville blive tiltrukket af” har vist sig at føre til ”dem-og-os” delte byer. Ved at involvere borgerne i udviklingen af aktiviteter er man med til at sikre en hurtig integrering af nye tiltag hos de ”gamle” lokale borgere.

Der kan også argumenteres for, at der i processen ikke undervejs er introduceret økonomiske vurderinger af omkostningerne ved projekterne. Hertil kan der siges to ting. For det første beskæftigede fokusgrupperne sig primært med aktiviteter i tilknytning til allerede prioriterede nedslagpunkter og udkast til arkitektonisk udformning. F.eks. var der i vinderforslaget indtegnet vandtrappen i projekt 1, Det Maritime Center i projekt 9, det udgravede havnebassin med flyde-ø i projekt 6 og et badeanlæg som i projekt 7. Projekternes aktiviteter og organisering af disse kan derfor betragtes som en indholdsudfyldelse, som retter sig mere imod at afklare økonomiske og organisatoriske forhold omkring etablering og drift af aktiviteterne. Disse forhold har fokusgrupperne diskuteret og skrevet ind i projekterne. For det andet så er der tale om en borgerinddragelsesproces og aktionsforskning i et udkantsområde med store økonomiske udfordringer. Befolkningen har gennem årtier opbygget en lokal selvforståelse af at være delvist afkoblet udviklingen i større byer, hvilket mange steder har ført til en slags indadvendthed, hvor overlevelse har været mere i fokus end visioner for fremtiden. Aktionsforskningen og hele processen omkring borgerinddragelsen har haft fokus på at skabe rammer, der kunne befordre, at deltagerne kunne løfte sig selv ud af denne indadvendthed og tænke visionært og lyst omkring deres lokale ressourcer. Det har været centralt for aktionsforskningen og læreprocesserne at undgå, at deltagerne sank tilbage i indadvendtheden, og at de i stedet bevarede energien til at arbejde videre med projekterne efter aktionsforskningens afslutning. Fokusgrupperne har været bevidste om, at der skulle søges midler hos eksterne puljer og fonde i hele processen. De har også været vidende om, at det kan være vanskeligt på forhånd at vide, hvilke projekter der vil falde i ”god jord” i hvilke puljeordninger og fonde, og at økonomien ikke er den eneste afgørende faktor, men også f.eks. den lokale forankring.

Med undersøgelsen og de 10 projekter er det fulde potentiale for arbejdspladser ikke foldet ud, dertil mangler der yderligere afklaring. Det er imidlertid afklaring af mere teknisk-økonomisk karakter, som hverken de frivillige, der har deltaget i fokusgrupperne eller undersøgelsens ansvarlige har kompetencer til at afdække. Et andet område, hvor potentialet ikke er afdækket, er i forhold til udviklingen af regionale, nationale og internationale relationer og netværk, der kan være med til at sætte Langeland Kommune endnu mere på landkortet end filmen ”Hævnen” har gjort. Undersøgelsen kunne have rummet det i sit design, men det vurderedes, 1) at de frivillige havde været igennem processer nok i denne omgang, 2) at projektet havde været i gang over en længere periode og trængte til at blive landet, og 3) at det somme tider er lettere at skabe relationer

og netværk på et mere sikkert grundlag end projekter, der endnu ikke er politisk behandlet eller økonomisk forankret. Der kan endvidere argumenteres for, at det har været en langstrakt proces. Faktisk så lang, at der undervejs opstod parallelle projekter på de samme områder. Hertil kan der svares, at processen har trukket sig over godt 6 måneder. På de seks måneder er der udviklet 10 gode projekter af 40 frivillige borgere, der skulle have deres kalendere til at passe samme i deres fritid henover en sommerferie, en efterårsferie, en juleferie og en vinterferie. Så det er egentligt gået ganske hurtigt. Mere opmærksomhed på det store arbejde, borgerne har lagt, ville måske have fået nogle udvalg til at se tiden an eller indgå i et samarbejde med de i gangværende projekter. Dermed er der også givet udtryk for, at en vigtig erfaring fra projektet er, at sådanne undersøgelser hvor der iværksættes processer, hvor borgernes frivillige arbejde spiller en afgørende rolle, skal være politisk prioriteret, og der skal være afsat et rammebeløb til opfølgende undersøgelser.

4.3 Anbefalinger

Resultaterne fra undersøgelsen af potentialerne for Langeland Kommune ved en udvikling af Rudkøbing Havn fører til en række anbefalinger til det videre arbejde. Nogle fremgår løbende i analysen, men der er fire, som bør særligt fremhæves, nemlig:

- Projekterne bør ligesom det gælder for arkitektvinderforslaget tænkes som en samlet løsning, da en stor del af det innovative element netop består i sammenkoblingen mellem de ti projekter. Det anbefales derfor, at der arbejdes for at opnå politisk og økonomisk opbakning til, at der udarbejdes et sammenfattende forprojekt af professionelle konsulenter i tæt dialog med de involverede borgere. Et sådan forprojekt bør inkludere en tidsprioritering af projekterne i forhold til hinanden, hvor sammenhængen til bosætningspotentialet mellem projekterne indtænkes. Ligeledes bør et forprojekt - ligesom et efterfølgende forløb - indtænke processer, der sikrer den fortsatte lokale forankring ved at fokusgrupper vedbliver at være inddraget.
- I forhold til at øge tilbagevendingslysten hos de unge og at tiltrække familier med store børn og unge, så blev det i undersøgelsen erfaret, at der må ydes en særlig indsats for at mobilisere de unge til at deltage i den videre proces. Der deltog som nævnt unge borgere fra Rudkøbing i det første borgermøde, og to af dem meldte sig til at udvikle aktiviteter med udgangspunkt i punktnedslag 2, Kornsiloen. De deltog efterfølgende i et seminar, og de har været på ekskursion til Nørrebro for at få inspiration. Der er altså basis for at involvere de unge i udviklingen af aktiviteter, der appellerer til deres gruppe og interesser. Det var imidlertid erfaringen, at den samlede proces ikke appellerer til den måde, unge

arbejder og tænker på, og at der derfor er brug for at udvikle nye måder at mobilisere og engagere de unge på i udviklingen af aktiviteter, der er forankret i en ungdomskultur. Det har betydning for Langeland, at de unge fremover, når de rejser ud for at få en uddannelse, har en oplevelse af, at Rudkøbing er et aktivt dynamisk sted, som de har lyst til at vende tilbage til for at bosætte sig og arbejde. Der er udarbejdet en projektbeskrivelse hos to projektledere, der har stor rutine i at mobilisere de unge i København. Projektbeskrivelsen inkluderer, at projektet udvikles løbende og i tæt kontakt med skole, ungdomsskole og foreninger. Det inkluderer, at der udvikles netværk til ungdomskulturer i andre provinsbyer og købstæder samt i storbyer. Ligeledes inkluderer den en erfaringsopsamling, der kan være til glæde for andre købstæder eller provinsbyer. Det anbefales, at der iværksættes et sådant projekt.

- Det er flere gange i rapporten påpeget, at fokus har været på aktiveringen af de lokale ressourcer af lokale aktører. Processen pegede på, at mange af deltagerne i begyndelsen også tænkte netværket omkring projekterne meget lokalt, men også at de blev stadig mere opmærksomme på at indtænke relationer til aktører uden for lokalsamfundet. I takt med at projekterne udvikles yderligere bør der i samarbejde med fokusgrupperne sikres en udvidelse af og etablering af relationerne, således at netværkerne omkring aktiviteterne udvides. Dermed kan der skabes grobund for en dynamisk og tidssvarende udvikling af projektaktiviteterne. Relationerne bør, i det omfang aktiviteterne kan bære det, inkludere en international, en national, en regional og en mere lokal dimension. F.eks. kan det etablerede samarbejde omkring kulturhavne og blå støttepunkter indtænkes som relationer i projektet omkring det Maritime Center. Samarbejde med kunstforeninger samt kunst- og designskoler kan med fordel indtænkes i projekt 1. Projekt 8 kan i organiseringen af aktiviteter og events indgå samarbejder nationalt og internationalt omkring udviklingen af fælles events og konkurrencer. Projekt 6 kan med fordel etablere netværk til musik og teatermiljøer. Det anbefales derfor, at der parallelt med udviklingen af projekterne iværksættes en proces, som kan være med til at sikre udviklingen af netværk mellem lokale og eksterne aktører.
- Projekterne inkluderer forslag til, hvordan driften kan organiseres lokalt gennem involvering af flere grupper af lokale aktører i en slags partnerskaber. Dette kan være med til både at sikre den lokale forankring og til at minimere de offentlige udgifter til drift. Det anbefales, at der i det videre arbejde med projekterne bygges videre på disse forslag til organisering.

Litteratur:

Johansen et.al. (2008): *Lokale vækststrategier og byfornyelse i udkantsområder - et forsøgsprojekt på Fanø og i Gedser*. Velfærdsministeriet og Erhvervs- og Byggestyrelsen, Økonomi- og Erhvervsministeriet

Healey, P., de Magalhaes, C. and Madanipour, A. (1999): 'Institutional capacity-building, Urban Planning and urban regeneration projects'. I *special issue* af FUTURA (Journal of the Finnish Society for Futures Studies nr. 3.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Fødevareministeriet, 2011: Landdistriktsredegørelsen 2011

Young, I. M. (2000): *Inclusion and Democracy*. (Oxford: Oxford University Press)

Pine & Gilmore (1999): *The experience economy*. Boston: Harvard Business school Press

Gilmore (2003): *Frontiers of the experience economy*. Batten Institute, Virginia

Lundvall, B-Å (1992): *National Systems of Innovation. Towards a theory for innovation and interactive learning*. Pinter London and New York

Johansen, P.H. (2010): *præsentation af anvendelsen af mandala i undervisningen*. Institut for Filosofi, Pædagogik og religionsstudier. Syddansk Unversitet d. 3.6.2010

Johnson, Lorenz and Lundvall, B-Å (2001): Why all this fuss about tacit and codified knowledge. *Industrial Corporate Change*

Hjemmesider:

www.statistikbanken.dk tabel KRHFU1 og tabel FOLK1

BILAG 1: Fokusgrupperne

rev. 28.12.2010

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Torben Sveistrup	Rue 31, 5900 Rudkøbing	45 76 19 03	torben.sveistrup@mail.dk
Fokusgruppe	Torkil Larsen	Østergade 20, 5900 Rudkøbing		123tcl@gmail.com
	Kaj Kromann	Bellevue 1, 5900 Rudkøbing	40 57 56 17	kromanns@oncable.dk
	Lars Schou	Strandgade 18, 5900 Rudkøbing		larsschou@privat.dk
	Hans Kjær			hanskjaer@email.dk

Havnepladsen - kobling by og havn

Realdania

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Anne Mette Wandsee	Turist- og Erhvervsforeningen Langeland		amw@langeland.dk
Fokusgruppe	Gustav Ebbesen	Fredensvej 10, 5900 Rudkøbing	26 36 81 59	s-odul@hotmail.com
	Rasmus Hald Møller	Spodsbjergvej 41, 5900 Rudkøbing	30 95 72 77	mollerjr@gmail.com
	Jørgen Skaarup	Ramsherred 87, 5900 Rudkøbing	62 51 24 81	jarevadskaarup@hotmail.com

Korsiloen

Realdania

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Bent Hartvig			rudkoebing@baadebyggeri.dk
Fokusgruppe	Jørgen Skaarup	Ramsherred 87, 5900 Rudkøbing	62 51 24 81	jarevadskaarup@hotmail.com
	Peter Lenskjold	Smedegade 14, 5900 Rudkøbing	21 28 13 24	peter@skonnerten-meta.dk
	John Larsen	Kirkepladsen 2, 5900 Rudkøbing	24 77 42 00	thummelumsen@gmail.com

Fiskerskure + det maritime miljø

□ 3

Realdania

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Jesper Holm Overgaard	Tjørnevangenget 1, 5900 Rudkøbing	60 61 46 80	overgaardjesper@yahoo.com
Fokusgruppe	Ann Jeppesen	Voldstien 3A, 5900 Rudkøbing	62 51 13 00	annjeppesen@vip.cypercity.dk
	Hanne Østergaard	Rue 21, 5900 Rudkøbing	30 29 21 59 62 51 40 14	nampundu@gmail.com

Rudkøbing Skole

□ 4

Realdania

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Torben Hansen	Rudkøbing Havnesmedie, Havnepladsen 37, 5900 Rudkøbing	62 51 24 99	rudkobinghavnesmedie@mail.dk
Fokusgruppe	Jens Jørgensen	Peløkkevej 69, 5900 Rudkøbing	20 41 99 08	jens@bs-rudk.dk
	David Jørgensen	Humblevej 98, 5900 Rudkøbing	40 25 65 64	david.joergensen@mail.dk
	William Scharling	Havnepladsen 4, 5900 Rudkøbing	20 76 96 73	
	Bent Hansen	Schnohrsvej 28, 5900 Rudkøbing	23 44 69 42 40 83 69 42	schnohrsvej@live.dk

Bedding og Værkstedsboliger

5

Realdania

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Jette Purup	Rue 37, 5900 Rudkøbing	30 70 83 80	purup@tdcadsLdk
Fokusgruppe	Torben Tørnquist	Vindrosen 6, 5900 Rudkøbing	62 51 32 46	TETOTO@langelandkommune.dk
	Povl Erik Hansen	Havnegade 102, 5900 Rudkøbing	29 21 75 67 62 51 11 67	povlerik@os.dk
	Carl Hansen	Langeland Musikskole, HC Ørstedvej 10	63 51 64 64	musikskolen@langelandkommune.dk
	Erik Hansen	Gartnervænget 10, 5900 Rudkøbing	28 20 14 58	
	Klaus Rønnebro	Ramshered 93, 5900 Rudkøbing	22 55 06 64	klausroennebro@hotmail.com

Ørstedspavillonen + udendørs arena / lystbådehavn

6

Realdania

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Vibeke Westphal	Rue 31, 5900 Rudkøbing	45 76 19 03	www@dadnet.dk
Fokusgruppe	Dennis Kræmmer Hansen			dkh@falckjagtofgfiskeri.dk

Badeanlæg + sportsforbindelsen

Realdania

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Lene Sarup	"Kajak Langeland"	24 47 70 71	sarup@fyens.dk
Fokusgruppe	Hans Peder Hansen	Platanvej 8, 5900 Rudkøbing	20 98 97 22	hphansen@lkf.dk
	Arne Egelund	Lærkevej 4, 5932 Humble	40 40 72 88	arne.egelund@hotmail.com
	Gorm Find Andersen	Kragholmvej 17, 5900 Rudkøbing	62 51 20 06	begolora@hotmail.com

Tilbagevendende maritime aktiviteter

Realdania

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Poul Petersen		40 17 27 99	tepopo@langelandkommune.dk
Fokusgruppe	Kim Rasmussen		21 21 23 68 21 66 17 96	kimr@langelandkommune.dk kimr@city.dk
	Arne B. Nielsen		29 60 42 08	annielsen@mail.dk
	Jørgen Nygaard Sørensen	Ramsherred 63, 5900 Rudkøbing	51 23 32 80	jnsorensen@gmail.com

“Maritimt Center” 9

	Navn	Adresse	Telefon	Mail
Ambassadør	Nikolaj Nilou	Bevaringsforeningen for Langeland og Strynø		hf.nn@get2net.dk
Fokusgruppe	Leif Sørensen	Brogade 28, 5900 Rudkøbing	50 45 20 59	web@sportsfiskerenlangeland.dk lfslunden@hotmail.com
	Nils W. Hansen	Lindevej 8, Tullebølle, 5953 Tranekær	40 77 76 96	nils.w@hansen.mail.dk
	Lars Faartoft	Møllevænget 3	23 21 57 87	lfa@hvenegaard.dk

Den rekreative forbindelse mellem by og havn 10

BILAG 2: Invitation til Borgermøde

Langeland Kommune indbyder til
**Informationsmøde
om analyseprojektet**

HAVNEN SOM KULTURARV
- EN ANALYSE AF HAVNEUDVIKLING
SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK
RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

Informationsmødet afholdes
mandag den 6. september 2010
kl. 19.00 til ca. 21.00
i Bio Langeland, Rudkøbing

Vinderforslaget i EUROPAN 10 arkitektkonkurrencen om en Masterplan for Rudkøbing Havn blev offentliggjort i januar 2010.

Arkitektkonkurrencen bliver nu fulgt op af en uddybende analyse, som med udgangspunkt i havnens kulturarv skal udpege og prioritere de konkrete indsatsområder i en realisering af den nye masterplan.

Analysen gennemføres i perioden 1. juni - 1. dec. 2010 som et samarbejde mellem Realdania, Syddansk Universitet og Langeland Kommune.

Analysen bliver udarbejdet med støtte fra Realdania.

På borgermødet introduceres havneanalysen samt 9 udpegede delprojekter, der indgår i masterplanen. Ved mødets afslutning vil der være mulighed for at tilmelde sig forskellige arbejdsgrupper (fokusgrupper), der skal konkretisere de enkelte delprojekter.

Borgermødet henvender sig til alle med interesse for fremtidens Rudkøbing Havn.

Dagsorden

- Indledning og velkomst ved borgmester Bjarne Nielsen.
- Introduktion til havneanalysen v. arkitekt Helle Baker Norden.
- Præsentation af de 9 delprojekter v. assisterende professor ved SDU, Pia Heike Johansen.
- Spørgsmål og debat.
- Tilmelding til fokusgrupperne.

LANGELAND
KOMMUNE

BILAG 3: Program og modeller fra de tre seminarer

I. Seminar for udviklingen af Rudkøbing Havn og forbindelsen til byen Fra Idé til Innovation

Lørdag d.25.9.2010
Langeland Rådhus

Pia Heike Johansen

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Program for 1. seminar fra idé til innovation Lørdag d. 25.9.2010 kl. 10–16 Langeland Rådhus

Kl. 10.00–10.20: Fælles: Helle Baker Norden præsenterer masterplanen som udgør rammebetingelserne for projektgrupperne

Kl. 10.20–10.35: Fælles: Pia Heike Johansen orienterer om dagens arbejdsprogram og introducerer til afklaringsredskaber og målsætningen for dagens arbejde

Kl. 10.40–12.10: Arbejde i grupperne med 1. udvikling af fælles koncept og beskrivelse af de idéer, der kan rummes i konceptet. 2. Afklaring af målgruppe i forhold til brugere. 3. Afklaring af konceptets mulige attraktion for turister/bosætning/erhvervsudvikling

Kl. 12.10–12.40: Fælles: Ambassadører kommer med 2–3 minutters præsentation af gruppens arbejde

12.40–13.10: Frokost

Kl. 13.10–13.25: Fælles: Pia Heike Johansen introducerer til eftermiddagens opgaver

Kl. 13.25–14.45: Arbejde i grupperne med afklaring af hvem og hvor er lignende koncepter taget i brug og hvordan adskiller gruppens koncept sig

Kl. 14.45–15.30: Arbejde i grupperne med afklaring af hvilken ekspertbistand gruppen har brug for, for at kunne udvikle konceptet til et projekt

Kl. 15.30–15.55: 2–3 minutters præsentation af gruppens arbejde fra hver gruppe

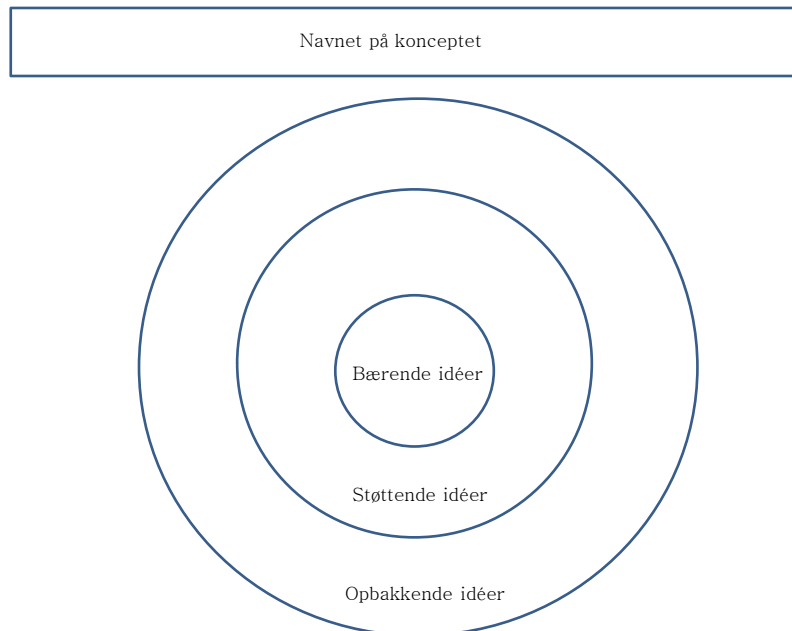
15.55–16.00: Uddeling af hjemmeopgave og tak for i dag

Pia Heike Johansen

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Konceptudvikling

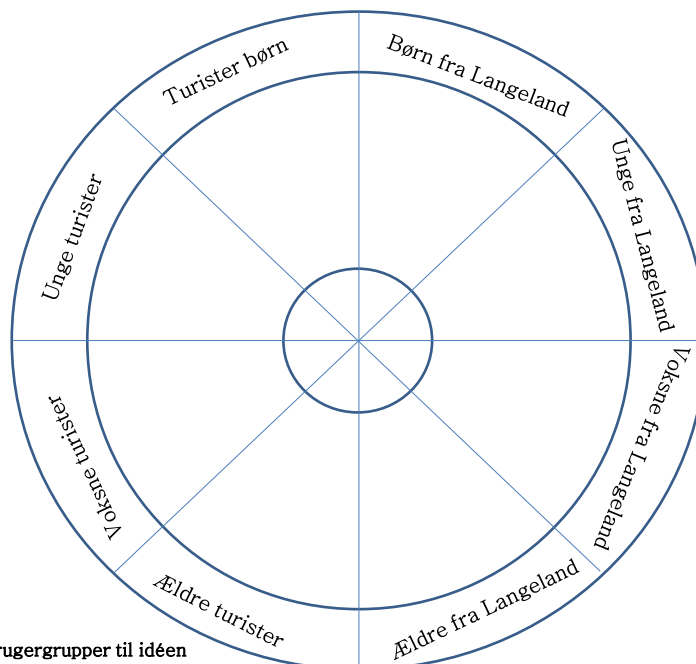
1. Tag en runde hvor I hver især siger jeres idé
2. Diskuter hvad der binder idéerne sammen
3. Placer de centrale – bærende idéer i midten af cirklen, de støttende idéer i nummer to cirkel og de opbyggende idéer i den yderste cirkel
4. Se på med idéerne i fællesskab og find et navn der dækker idéerne
5. Skriv navnet i boksen

Idécirkel til udvikling af koncept

Afklaring af brugergrupper

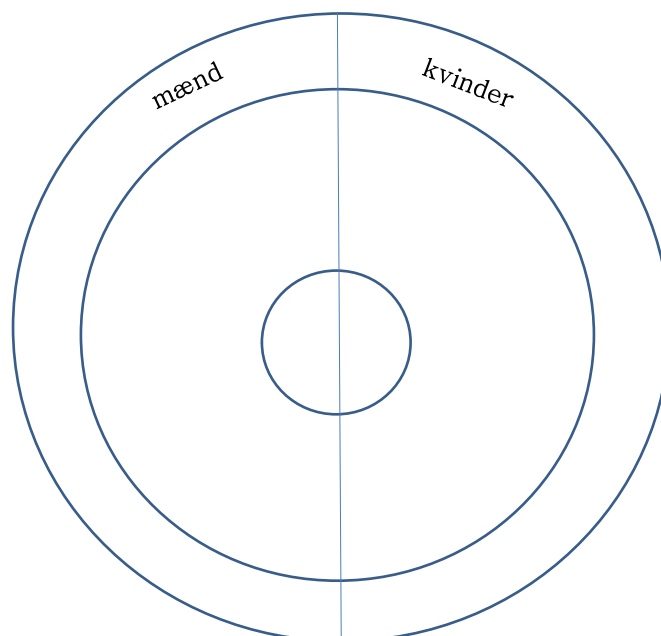
1. Skriv idéen i midten
2. For hver idé skraver fra den inderste cirkel og ud mod periferien i forhold til hvor vigtig brugergruppen er for idéen
(Jo mere skraveret jo vigtigere)
3. Vurdér ud fra de enkelte brugergruppecirkler, hvordan konceptets brugergruppecirkel skal se ud
4. Skraver konceptets brugergruppecirkel

Afklaring af brugergrupper til idéen

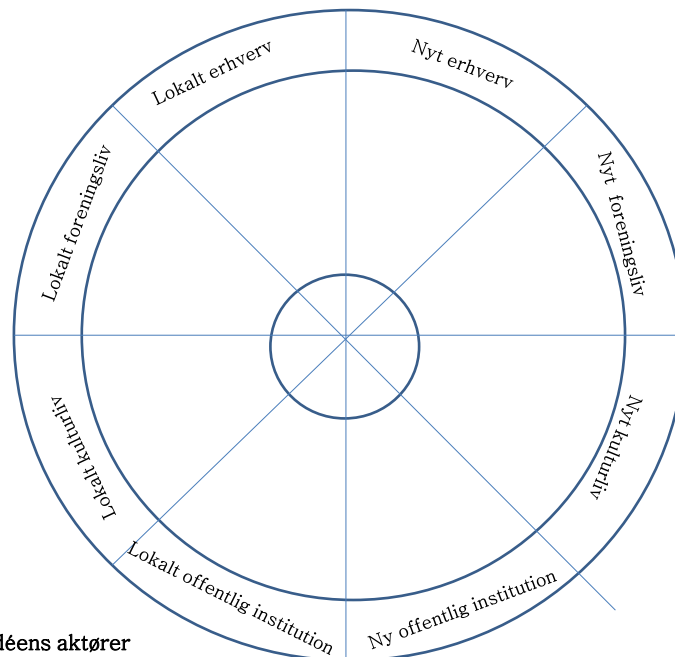
Afklaring af brugergrupper i forhold til køn

1. Skriv idéen i midten
2. For hver idé skraver fra den inderste cirkel og ud mod periferien i forhold til hvor vigtig brugergruppens køn er for idéen (Jo mere skraveret jo vigtigere)
3. Vurdér ud fra de enkelte brugergruppecirkler, hvordan konceptets brugergruppecirkel i forhold til køn skal se ud
4. Skraver konceptets brugergruppecirkel i forhold til køn

Afklaring af aktører

1. Skriv idéen i midten
2. For hver idé skraver fra den inderste cirkel og ud mod periferien i forhold til hvor vigtig aktørgruppen er for idéen
(Jo mere skraveret jo vigtigere)
3. Vurder ud fra de enkelte aktørgruppecirkler, hvordan konceptets aktørgruppecirkel skal se ud
4. Skraver konceptets aktørgruppecirkel

Afklaring af idéens aktører

Fokus på det særlige ved jeres koncept eller aktivitet

1. Tag en runde i gruppen hvor I fortæller om I har hørt om lignende koncepter og udfyld skema I
2. Søg på navnet på jeres koncept på google.dk og google.com og se på hvad koncepterne går ud på og noter i skema, hvad der kommer op
3. Gentag i forhold til centrale aktiviteter i jeres koncept
4. Se på resultatet af jeres undersøgelse og diskuter om I skal ændre noget ved jeres koncept – Udfyld evt. en ny idé cirkel

Koncepter og aktiviteter, der ligner jeres koncept og aktivitet

Hvad hedder konceptet/aktiviteten	Hvad er konceptets / aktivitetens indhold	Hvordan ligner det jeres koncept	Hvor ligger det lignende koncept geografisk	Hvordan adskiller jeres koncept sig

Afklaring af hvilke kompetencer I har brug for, for at udvikle konceptet til et projekt

Arbejd med en idé af gangen –
start med den eller de bærende idéer

Udfyld skema i forhold til hvilke kompetencer I selv har, hvem I mener at kunne inddrage fra jeres netværk og hvilken ekspertbistand I har brug for at vi engagere til næste seminar

Pia Heike Johansen

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Kompetenceafklaring i forhold til at udvikle konceptet til et projekt

Hvilke kompetencer/ evner er der brug for	Hvilke kompetencer / evner har I i gruppen (navn)	Hvilke kompetencer ved I at I kan trække på i vores netværk (Navn og evt. kontakt adresse)	Hvilken type af faglig ekspertbistand er der brug for	Angiv evt. et forslag til hvem det kunne være

Pia Heike Johansen

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Program for seminar 2

- 10.00 - 10.15 Velkommen og eksperterne præsenterer sig
- 10.15 - 10.40 Gennemgang - hvad skal en projektbeskrivelse indeholde? v. Pia
- 10.40 - 11.25 Hvordan kan projekterne referere til hinanden i projektbeskrivelserne?
- fælles diskussion
- 11.30 - 15.30 Arbejde i grupperne med formulering af projektbeskrivelse
- hjælp fra eksperter ...

- xx.xx - xx.xx Arbejdsfrokost
- 15.30 - 15.45 Formulering af det overordnede projekt i plenum
- 15.45 - 16.00 Afrunding og hjemmeopgave

Layout: Helle Baker Norden; Langeland Kommune

Master fra seminar 2 fra Innovation til projekt

MASTER TIL PROJEKTUDVIKLING – FRA INNOVATION TIL PROJEKT

Projektets titel:

Projekt udviklere (navn og adresse):

Projektets målgruppe:

Projektets vigtigste bidrag i forhold til Udviklingen af Rudkøbing Havn og Forbindelsen til Byen:

Beskrivelse af de nuværende fysiske rammer for projektet:

Beskrivelse af de fremtidige fysiske rammer:

Hvilke dele består ændringen i de fysiske anlæg i:

Hvem skal involveres for at projektet kan gennemføres:

Hvad vil det ca. koste at gennemføre de enkelte ændringer i de fysiske anlæg (anlægsbudget):

Kan projektet udvikles i flere faser, hvis ja hvilke:

Beskrivelse af de nuværende aktiviteter i området:

Beskrivelse af de fremtidige aktiviteter i området:

Hvem har ansvaret for de nuværende aktiviteter:

Hvem skal have ansvaret for de fremtidige aktiviteter:

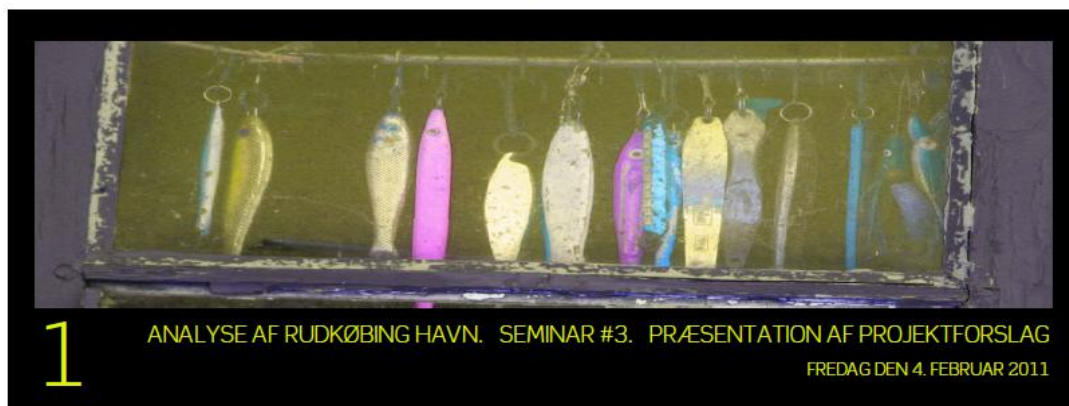
Hvilke delaktiviteter indgår i aktiviteterne:

Hvad vil det ca. koste at opretholde de enkelte aktiviteter (drift budget):

Program for seminar 3

LANGELAND RÅDHUS

- 10.00 - 10.15 Velkommen og introduktion til dagens program. V. Pia Heike
- 10.15 - 11.50 Præsentationsmaterialet gennemgås (i Fokusgrupperne)
- 11.50 - 12.20 KVIK Frokost
- 12.20 - 12.30 Fokusgrupperne kører til Det Gule Pakhus (på Havnepladsen)
- I sørger selv for transporten!

DET GULE PAKHUS

- 12.30 - 12.45 Kaffepause
- 12.45 - 14.45 Præsentation af projektforslag v. de 10 Fokusgrupper
- 14.45 - 15.30 Fælles drøftelse
- 15.30 - 16.00 "Tak for i dag" - foregår i Det Røde Pakhus på Havnepladsen

Planlægning og layout: Helle Baker Norden; Langeland Kommune

BILAG 4 Præsentationer fra seminar 3

Fokusgruppe 1 Havnepladsen – kobling by og havn

01

HAVNEPLADSEN. KOBLING BY OG HAVN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

01

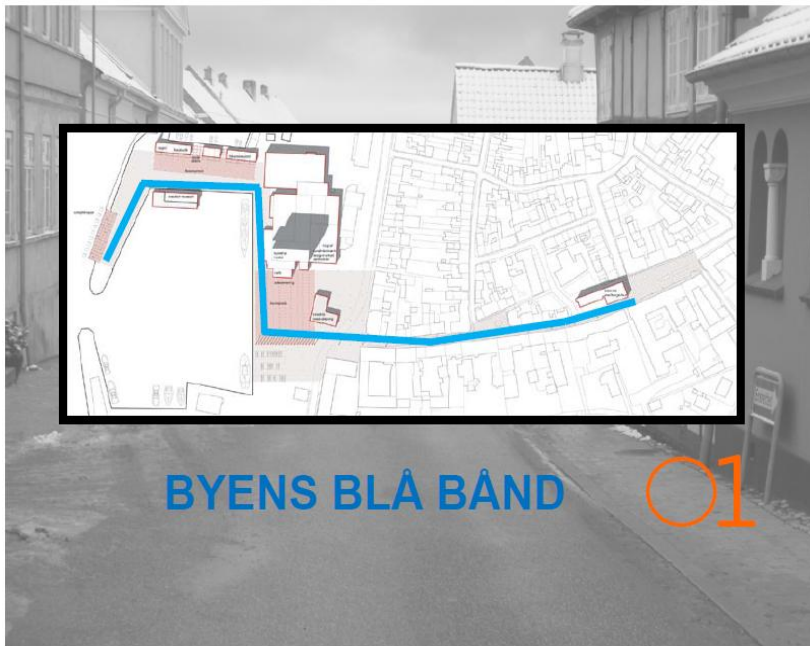

HAVNEPLADSEN. KOBLING BY OG HAVN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

BYENS BLÅ BÅND

01

Her er vi på vej op ad Østergade fra Bays Gaard og har netop passeret "Tingstedet"

- og her nærmer vi os Trianglen (cyklisten i baggrunden er sikkert på vej op mod Torvet).

(Læg mærke til vejbelægningen og fortorvsmarkeringen)

Her er vi ved Torvets afslutning mod Brogade.

Pilen markerer afslutningen af den nye belægning på Østergade og Torvet.

Fortsættelsen af Brogade ned mod Havneområdet.

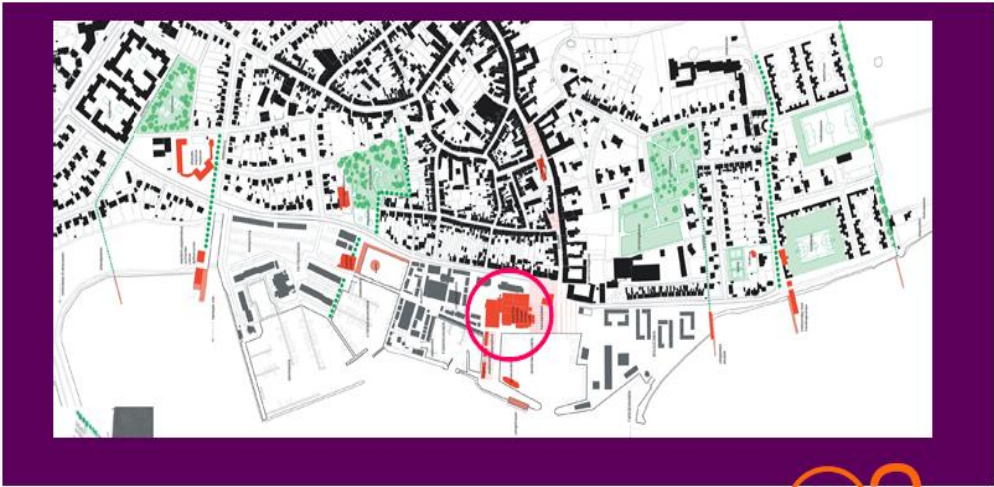

HVEM HENVENDER PROJEKTET SIG TIL ?

- Langelands mange turister, sommerhusgæster, gæstesejlere og andre tilrejsende
- Langelands befolkning - bl.a. på grund af de skiftende udstillinger i kunstbrøndene ("hvad udstilles der i denne måned?")
- Skoler og efterskoler i lokalområdet og på Sydfyn
- Med den stemning, der skabes i Brogade, på Gåsetorvet og på havnepladsen, vil en spadseretur langs "BYENS BLÅ BÅND" være et naturligt supplement til indkøbsturen i Østergade. Projektet er således også en kobling mellem Rudkøbings erhvervsliv og byens rekreative områder.

Med koblingen til de øvrige fokusgrupperes delprojekter, vil dette **01** delprojekt være med til at gøre Rudkøbing by, byens havne, Ørstedparken og hele det øvrige projektområde til et tiltrækkende og spændende opholds- og oplevelsessted for alle.

02

KORNSILOEN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

02

KORNSILOEN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVAD... DE VIGTIGSTE AKTIVITETER

- Siloen i den form den har nu giver PR for Langeland
- Filmfremvisning af filmen "Hævnen" på siloens ydervægge
- Fast belysning i forskellige fremtrædelses former
- Events i området omkring Siloe'en, optræden ect.
- Ungdomstræf på pladsen m/parkour workshop

02

SYD-DANIA UNIVERSITET
INSTITUT FOR KULTUR OG SAMFUNN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM...

HVEM HENVENDER AKTIVITETERNE SIG TIL

- Alle der gerne vil gense siloen fra filmen Hævnen
- Langelændere / Statister / Turister i alle aldre
- Unge der selv vil organisere deres fritid med nye byaktiviteter
- Unge der gerne vil udfolde sig fysisk
- Unge der gerne vil prøve parkour

02

SYD-DANIA UNIVERSITET
INSTITUT FOR KULTUR OG SAMFUNN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

KOBLING TIL ANDRE PROJEKTER

- Silo'en trækker aktivitet og synlighed her og nu
- God PR for Langeland
- Flere brugere af arealet i alle aldre
- Flere brugere af hele havnearealet
- Introduktion af parkour på Langeland
- By aktiviteter for unge introduceres i provinsen

O2

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM VEDLIGEHOLDER AKTIVITETERNE

- Kommunen giver tilladelsen til film
- Film Fyn arr. film fremvisning og står selv for det økonomiske
- Kommunen giver tilladelsen til lejlighedsvis/fast belysning af Silo
- Det vil være nødvendigt med fuld finansiering fra fonde
- Ungdoms events, der etableres et samarbejde med ungdomsskolen/klubben
- Workshops i street aktiviteter, samarbejde med Imagine Nørrebro og Copenhagen Parkour

O2

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

Fra Vand til Land – gruppe 3

Fra Vand til Land – gruppe 3

Fra Vand til Land – gruppe 3.

Projektets målgruppe:

- Turister, primært om sommeren.
- Om vinteren også for øens befolkning til kulturelle formål.

Projektudviklere:

- Bent Hartvig Nielsen
- Peter Lenskjold
- Jørgen Bejerholm

Fra Vand til Land - gruppe 3.

- Med dette delprojekt ønsker vi at forstærke indtrykket af Rudkøbing havn som en naturlig og integreret del af byen og øen.
- Dette delprojekt omhandler den del af havnen som er benævnt "Nordre mole" og for tiden huser en plan silo tilhørende et kornfirma.

Fra Vand til Land – gruppe 3.

Kort beskrivelse af fremtidens mole:

- Plansilo rives ned.
- Der placeres en udrangeret færge i tørdok yderst på molen.
- Fiskehuse renoveres og fortsætter som hidtil.
- Broer i fiskerihavn renoveres.
- Der etableres plads til joller yderst ved sydlige ende af fiskerihavnen.
- I Nordre bassin etableres plads til charterskibe.

Fra Vand til Land – gruppe 3.

De forskellige faser opregnes som følger:

- Samtidig med fjernelsen af plansilo startes dialog med relevante myndigheder om krav til placering af færgen.
- Uddybning af tørdok.
- Placering og indretning af færgen i dokken.
- Færdiggørelse af kajanlæg på begge sider af molen.

Fra Vand til Land – gruppe 3.

Myndighedsgodkendelser:

Tidligt i projektet skal der indhentes alle relevante kommentarer og krav fra involverede myndigheder. Af disse kan nævnes:

- Miljø
- Sikkerhed
- Brandsikkerhed
- Flugtveje og evt. afskærmninger.

Fra Vand til Land – gruppe 3.

Anlægsbudgetter:

- Priser på tørdok
- Priser på spunsvægge i træ eller jern.
- Pris på anskaffelse af færges.
- Pris på indretning og omkringliggende område.

Fra Vand til Land – gruppe 3.

Kort beskrivelse af mulige aktiviteter i området:
Vore visioner om indretning af færgeren dækker følgende:

- Maritimt museum.
- Hostel for f. eks. Kajakroere
- Lokaler lokale arrangementer (koncerter, dans/sang)
- Info område for turister placeret i/omkring færgeren.
- Mellem færge og silo anlægges rekreativt område til unge (skater bane) og for ældre

Fra Vand til Land – gruppe 3.

Ansvar for fremtidig drift:

- Skibet skal drives som en fond, f. eks. som en nystiftet "Øhavets Færgemuseum".
- Marineforeningen og/eller sømandsforeningen kunne have interesse.
- Hvis der indrettes hostel i færgeren kunne det, lokale vandrer hjem blive involveret.

04

RUDKØBING SKOLE

LANGELAND
KOMMUNE

REALDANIA
UDVIKLING OG RESSOURCER

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

04

RUDKØBING SKOLE

LANGELAND
KOMMUNE

REALDANIA
UDVIKLING OG RESSOURCER

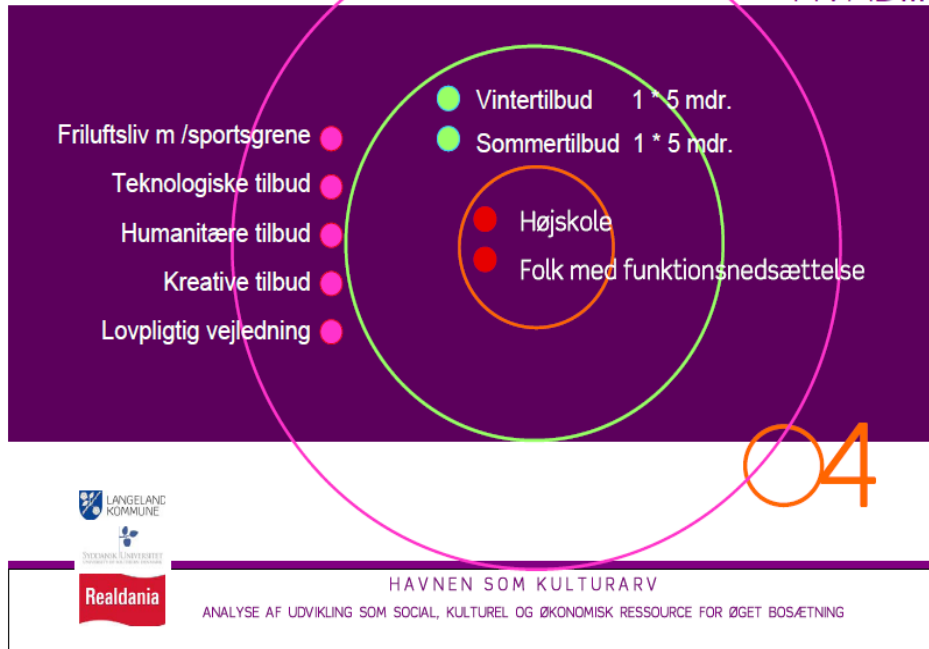

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

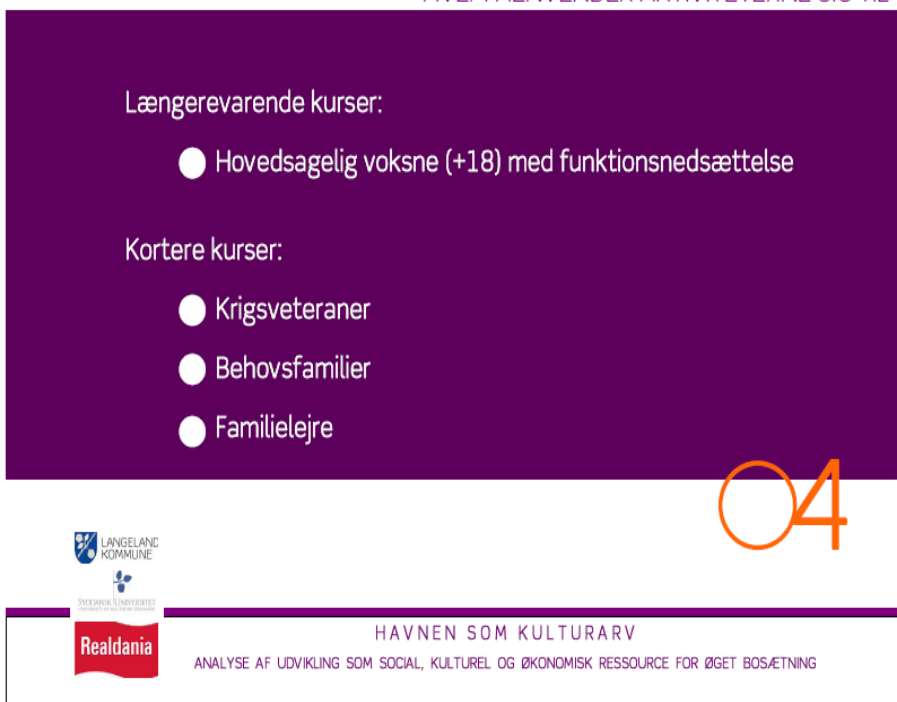
DE VIGTIGSTE AKTIVITETER

HVAD...

HVEM...

HVEM HENVENDER AKTIVITETERNE SIG TIL

Mulighed for samarbejde om aktiviteter i Nålestik:

- 6 ØRSTEDSPAVILLONEN + UDENDØRS ARENA / LYSTBÅDEHAVN
- 8 TEMA. TILBAGEVENDENDE MARITIME AKTIVITETER
- 9 MARITIMT CENTER

○4

LANGELAND
KOMMUNE

SYDDANSK UNIVERSITET

Realdania

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM VEDLIGEHOLDER AKTIVITETERNE ?

- Selvejende institution
- Højskolekreds
- Bestyrelse
- Ledelse

○4

LANGELAND
KOMMUNE

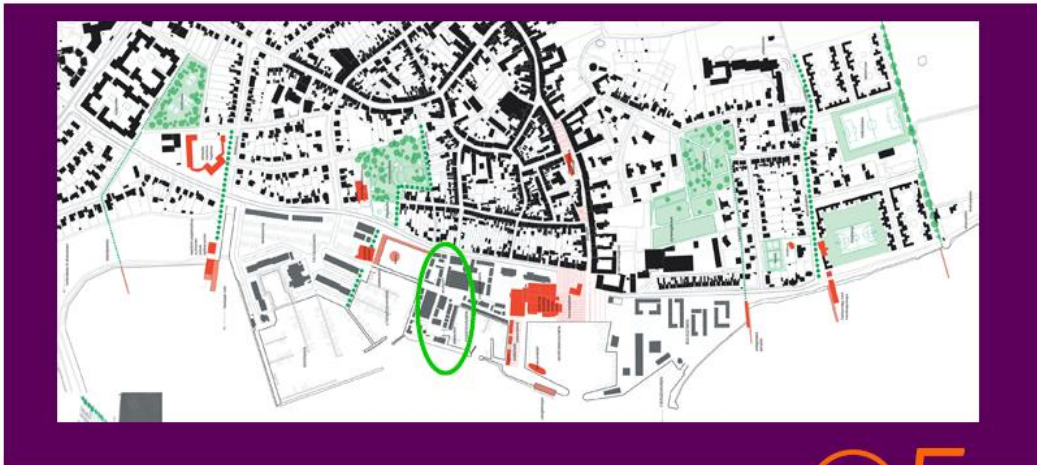

SYDDANSK UNIVERSITET

Realdania

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

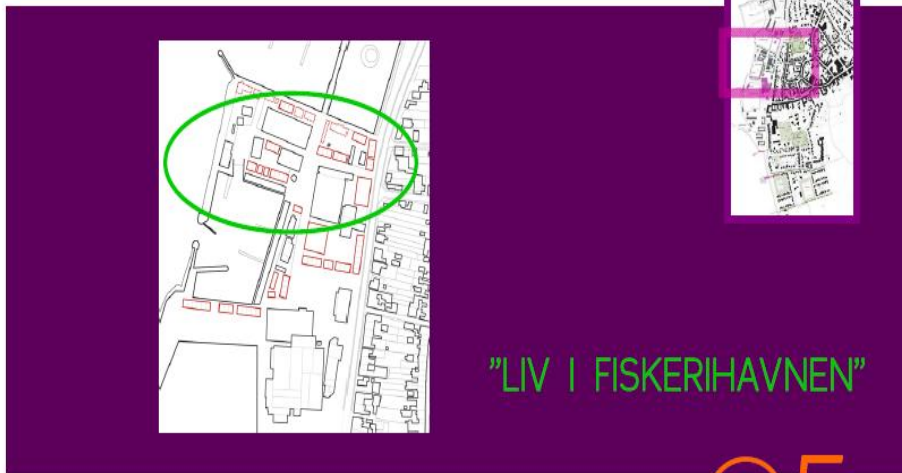
05

BEDDING OG VÆRKSTEDSBOLIGER

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

"LIV I FISKERIHAVNEN"

05

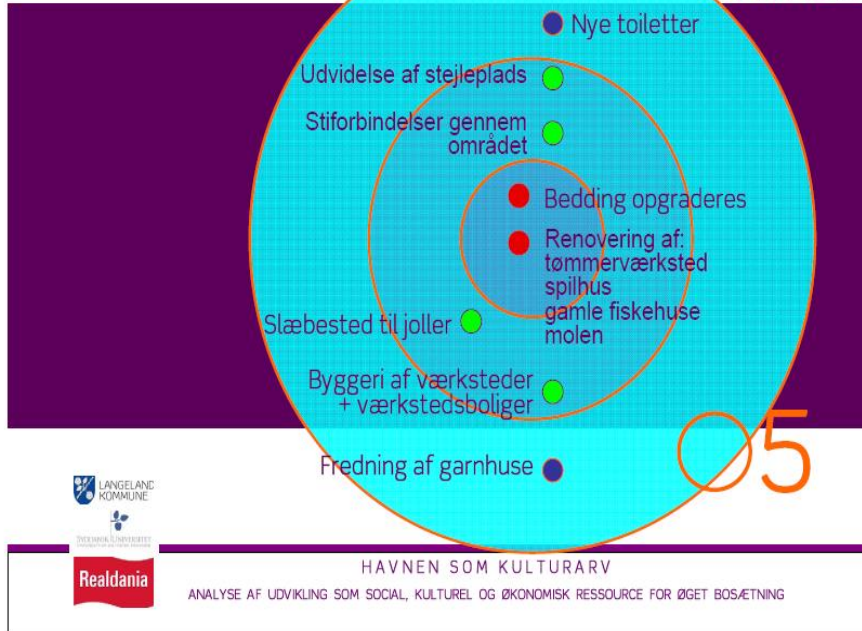
BEDDING OG VÆRKSTEDSBOLIGER

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

DE VIGTIGSTE AKTIVITETER

HVAD...

TRIVSEL OG UTVIKLING

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM...

HVEM HENVENDER AKTIVITETERNE SIG TIL

TRIVSEL OG UTVIKLING

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

KOBLING TIL ANDRE PROJEKTER

- Stiprojektet (Fokusgruppe 10)
- Unge netværksprojektet (det 11. projekt) - værkstedshus evt.
- Nye toiletfaciliteter vil være til gavn for alle...

05

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM VEDLIGEHOLDER AKTIVITETERNE

- Bedding:
 - Langeland Kommune + brugerbetaling
- Havneområdet:
 - Langeland Kommune + ejerne af virksomhederne i området
- Værkstedshuse/-boliger
 - En (andels)forening
- Toilet:
 - Langeland Kommune

05

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

GRUPPE 6 - ØRSTEDSPAVILLONEN TIL LANDS OG TIL VANDS

- Povl Erik Hansen
- Erik Hansen
- Carl Hansen
- Klaus Rønnebro
- Torben Tørnqvist
- Jette Purup

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

FORMÅL

Det vil vi gerne

- Genskabe Ørstedspavillonen som et sprudlende kulturhus i overgangen mellem blåt og grønt, mellem vand og land, mellem havn og by
- Skabe et nyt blåt oplevelsesrum: En vandscene i et nyt multibassin lige syd for Havnegade
- Kombinere ØP og vandscenen med det grønne oplevelsesrum, som Ørstedsparken bliver efter reovering
- Udvide lystbådehavnen og skaffe flere gæster til alle oplevelserne – og penge!

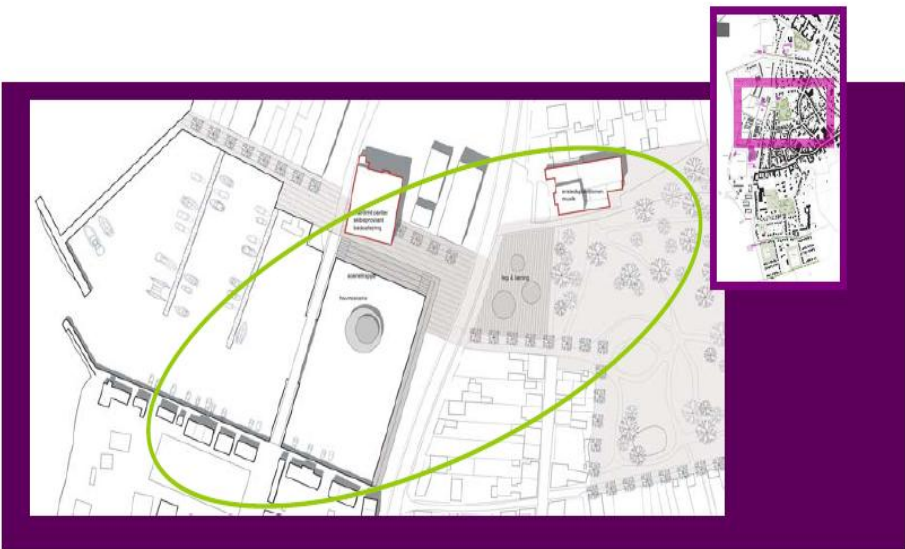
ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

REKONSTRUKTION OG REHABILITERING

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

1600 kvadratmeter opført 1908/1911

Facade mod havnen

Bagfra

Fra parken

REKONSTRUKTION OG REHABILITERING

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

En sal med en scene

... og en balcon

En restaurant..

En lejlighed

... nogle toiletter

.. og en del rod.

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

Et stort hus med en scene +

En park under snarlig renovering (LEF)+

Et nyt bassin med scene +

Udvidelse af lystbådehavn

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

3 samspillende scener: En indendørs med en stor sal
og to udendørs: Én på land og én i vand

- musik ■ sang ■ koncerter ■ opera ■ musical ■ revy ■ show
- teater ■ dilettant ■ standup ■ foredrag ■ oplæsning
- dans ■ ballet ■ zumba ■ fester ■ karneval ■ bankospil ■ udstillinger

Et bassin med vand om sommeren og is om vinteren

- svømning ■ kajakkravlegård ■ småbådehavn ■ soppebassin
- fjernstyrede både ■ vandskulpturer ■ lysskulpturer
- skøjtebane ■ isskulpturer ■ ishockey

- optræden ■ undervisning ■ workshops ■ festivaler ■ konferencer

SYDDANSK UNIVERSITET

REKREATION OG UNGDOM

Realдания

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

Fastboende og gæster ■ alle aldre ■ begge køn

- Dem, som gerne vil underholde ■ dem, som helst vil underholdes
- Dem, som gerne vil stå på scenen ■ dem, som helst vil klappe
- Dem, som gerne vil arbejde bag scenen ■ dem, der helst sidder foran
- Dem, som gerne vil undervise ■ dem, som helst vil lære
- Dem, som gerne vil bevæge sig ■ dem, som helst vil bevæges
- Dem, som gerne vil lave kaffe ■ dem, som helst vil drikke den
- Dem, som gerne vil være aktive ■ dem, som helst nyder passivt

Og vi vil vel alle sammen noget af det hele til hver sin tid eller hele tiden

SYDDANSK UNIVERSITET

REKREATION OG UNGDOM

Realдания

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

Samarbejde og synergi

- Gruppe 10 (rekreative forbindelser): Forbindelse mellem havn via ØP gennem park til byen
- Gruppe 4: (højskolen) og 7 (badecenter): Samarbejde om events på scener og i bassin
- Gruppe 8 (Ladeplads): Flere aktive friluftsoplevelser
- Gruppe 3 (færgemuseum), 9 (maritimt center): Samarbejde om bl.a. cafedrift og drift af aktiviteter i bassinet

Realдания

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

ØKONOMI

1. Ørstedspavillonen (køb, projektering, renovering) ans. 18 mio. kr.
DRIFT Skal hvile i sig selv
2. Bassin og vandscene (anlæg og drift):
Kalkuleres i samarbejde med gruppe 9
3. Udvidelse af lystbådehavn (anlæg) ans. 16 – 20 mio.
DRIFT finansieres af salg/udlejning af bådepladser

Realдания

ØP TIL LANDS OG TIL VANDS

06

1. FORENINGEN ØRSTEDSPAVILLONEN (anlæg/drift af ØP plus vandscene)
2. EJEREN af ØP
3. EJERNE af havnearealer
4. HAVNEN (anlæg/drift nyt bassin/ny lystbådehavn)
5. KOMMENDE BRUGERE (borgere, foreninger, turister og firmaer)
6. LANGELAND KOMMUNE (tilladelser, støtte)
7. REGION SYDDANMARK (støtte)
8. FONDE lokale, regionale, nationale, EU/private og offentlige (finansiering)
9. EKSPERTER arkitekter ingeniører lys- og lydeksperter (projektering/rådgivning)
10. ENTREPRENØRER (anlæg)
11. LIGNENDE HAVNEKULTURINSTITUTIONER (samarbejde)
(regionalt, nationalt og internationalt)

TAK
for opmærksomheden

Fokusgruppe 7

Badeanlæg og sportsforbindelse

07

BADEANLÆG OG SPORTSFORBINDELSEN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

07

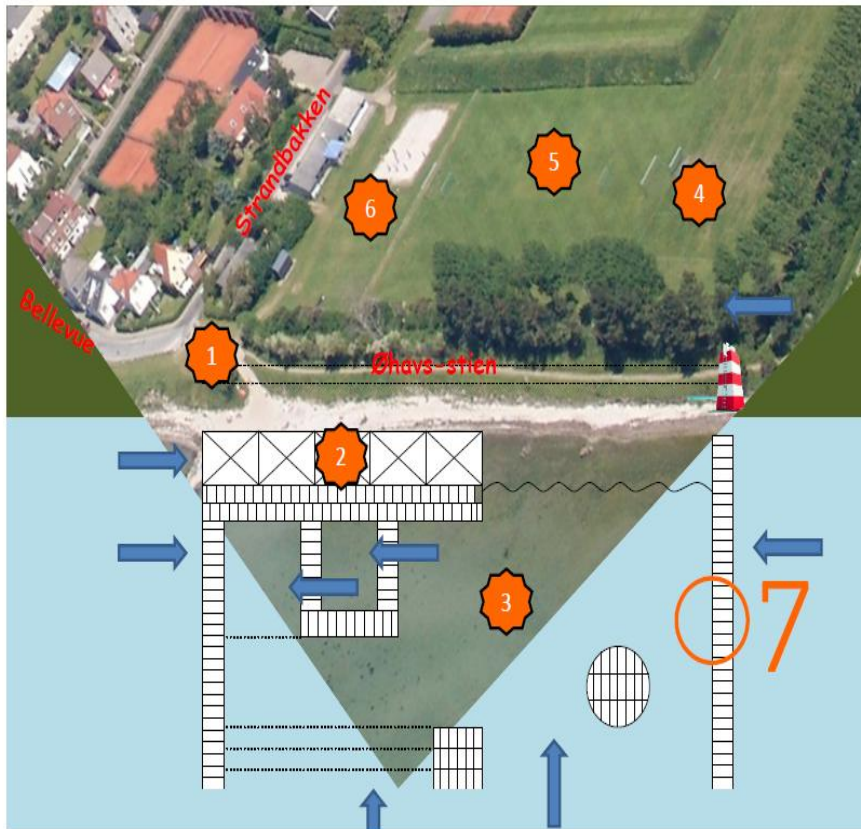
BADEANLÆG OG SPORTSFORBINDELSEN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

Inspirationskilder

HVEM HENVENDER AKTIVITETERNE SIG TIL?

- Børn og voksne i alle aldre
- Skoler og Efterskoler i lokalområdet og på Sydfyn
- Sportsforeninger
- Daginstitutioner
- Festivalgæster
- Handicapforbund
- Plejehjem

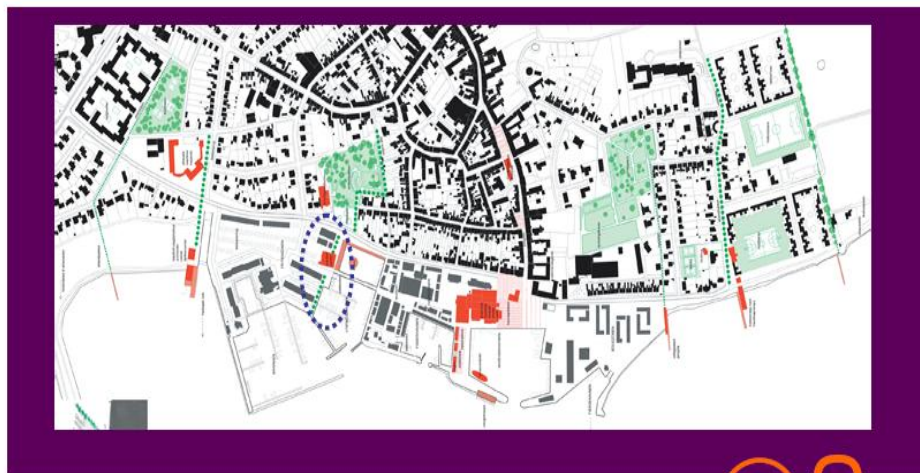
07

HVEM VEDLIGEHOLDER AKTIVITETERNE?

- Badeforening
- Skoler og Efterskoler
- Sportsforeninger
- Festivalen
- Trygfonden (livredder)
- Langeland Kommune (overordnet ansvar)

07

Fremtiden for Øhavets Badecenter ?

TEMA. TILBAGEVENDENDE MARITIME AKTIVITETER

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

08

TEMA. TILBAGEVENDENDE MARITIME AKTIVITETER

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVAD...

DE VIGTIGSTE AKTIVITETER

- Tur-net i Øhavet med bagageservice og kajakdrop
- Kurser: dykning, fiskeri, kajak, havsvømning m.v.
- Kurser og workshops: galionsfigur, rusebinding m.v.
- Tænk hele året: vinterbadning, isbåde, skøjteløb
- Tænk hele familien: vandparcour, mole-aerobic
- Udstillinger med smag af saltvand
- Samarbejde med små foreninger: kajak, dyk, fiskeri

08

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM...

HVEM HENVENDER AKTIVITETERNE SIG TIL

- Natur-turister
- Friluft-entusiaster
- Kultur-turister, der gerne vil lære noget
- Borgere på Langeland
- Foreninger med havnerelationer
- Gæstesejlere
- Tænk: alle aldre for at trække børnefamilier til

08

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

KOBLING TIL ANDRE PROJEKTER

- Naturturisme Sydfyn
- Etablering af overnatnings-net med klippekort
- Smakkecentret på Strynø
- Ungdomsgruppe til konstruktion af parcourbane
- DGI og dykkerforretninger- instruktører til kurser
- Tænkt som en del af det maritime center på ny havn
- Museum Sydfyn - undervandsarkæologi

08

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM VEDLIGEHOLDER AKTIVITETERNE

- En bestyrelse bag bistår med idéer og udvikling
- En daglig ledelse står for administration
- Instruktører tilknyttes på freelance-basis
- Foreningerne byder ind med tjenesteydelser, som honoreres
- Ungdomsgruppe etablerer og vedligeholder parcour-bane
- Projektet bør efter etablering være delvist selvfinansierende
- Tænk ind: Vedligeholdelse af maritim kultur på Langeland

08

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

09

MARITIMT CENTER

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

Samlingspunkt for havnen
"Det Maritime Center"

09

LANGELAND KOMMUNE

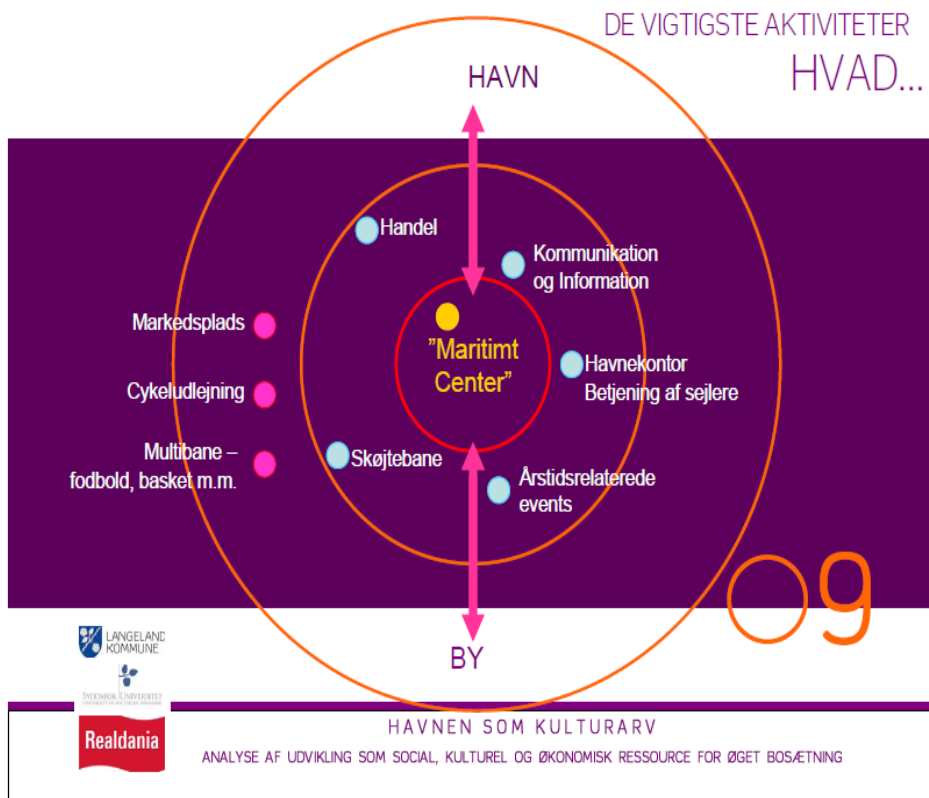
ØSTANSKIS UNIVERSITET

MARITIMT CENTER

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

09

LANGELAND KOMMUNE

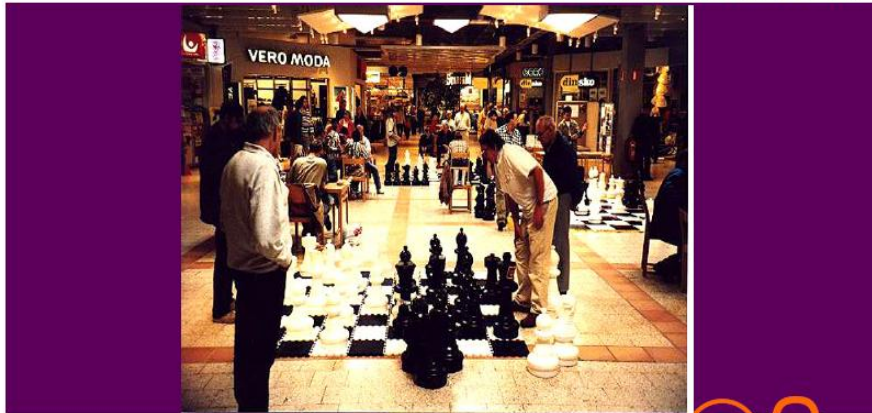
ØSTANSKIS UNIVERSITET

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVAD... DE VIGTIGSTE AKTIVITETER

09

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM...

HVEM HENVENDER AKTIVITETERNE SIG TIL

- Havnens brugere
 - Sejlere
 - Fiskere
 - Foreninger

- Turister
 - Folk som normalt ikke færdes her

- Lokalbefolkningen

- Børn

09

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

KOBLING TIL ANDRE PROJEKTER

● Gruppe 1

- Udlejning af cykler

● Gruppe 3

- Køkken/cafe
- Information

● Gruppe 4

- Aktiviteter

● Gruppe 6

- Aktiviteter
- Bassinet
- Restauration

● Gruppe 8

- Aktiviteter

09

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

HVEM VEDLIGEHOLDER AKTIVITETERNE

● Centerledelse

- Borgergruppe
- Handelsdrivende
- Foreninger
- Lokale borgere
- Havnekontoret

09

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

De rekreative forbindelser mellem by og havn

Lars Faarftoft

Leif Sørensen Sportsfiskeren Langeland

Nils Hansen Sportsfiskeren Langeland

Nikolaj Nilou Bevaringsforeningen for Langeland og Strynø

HAVNEN SOM KULTURARV - FOKUSGRUPPE 10

1. problem:

Havnegade - Trafikåren skiller byen fra havnen

HAVNEN SOM KULTURARV - FOKUSGRUPPE 10

2. problem

Kun to adgangsveje til havneområdet

Indkørslen til
den gamle busholdeplads
ved stationsbygningen

Platanvejkrydset

HAVNEN SOM KULTURARV - FOKUSGRUPPE 10

3. problem:

Alle veje og steder på havnen hedder det samme:

”Havnepladsen”

HAVNEN SOM KULTURARV - FOKUSGRUPPE 10

Er der løsninger?

Vi har en plan....

HÅVNEREN SOM KULTURARV - FOKUSGRUPPE 10

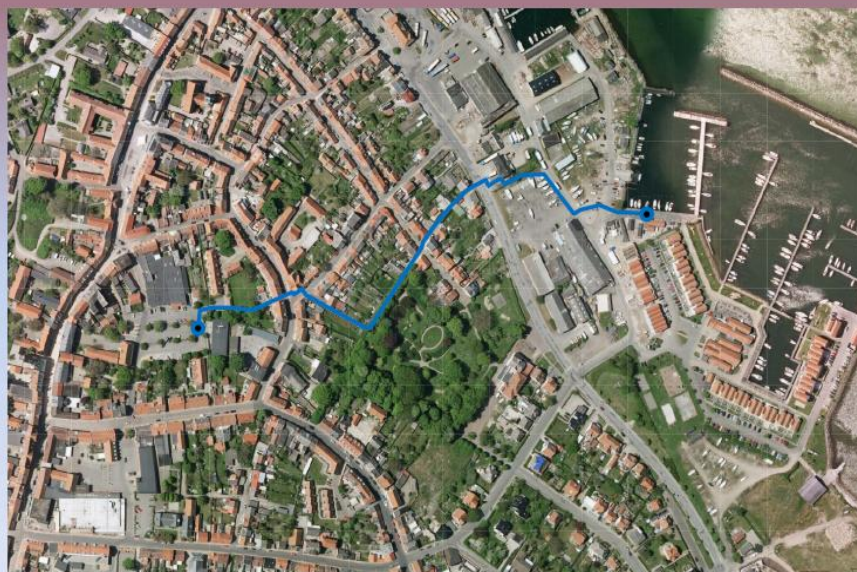
Stiforbindelserne mellem havnen og byen

Bagerstien

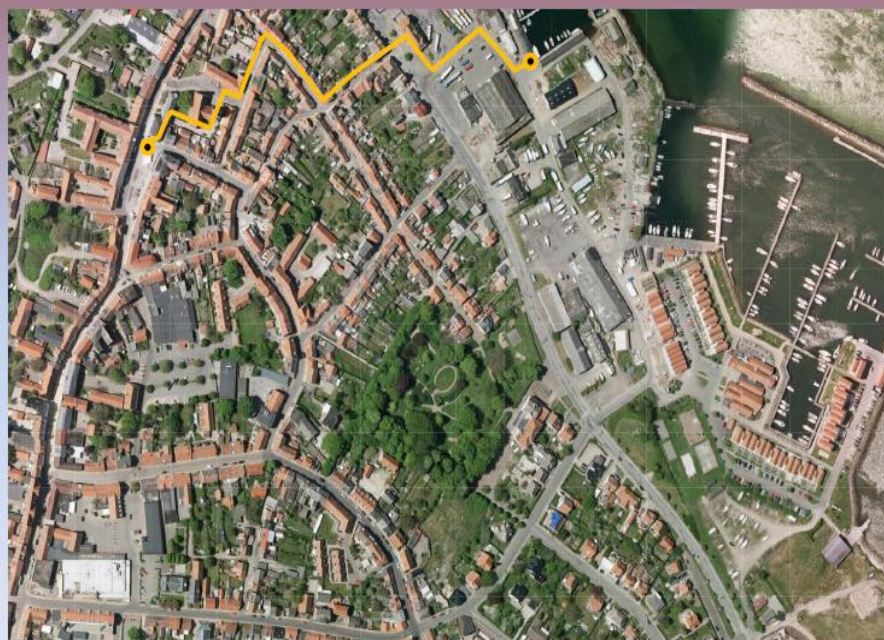
Stiforbindelserne mellem havnen og byen

Biografstien

Stiforbindelserne mellem havnen og byen

Torvestien

Stiforbindelserne mellem havnen og byen - Materialevalg

Fodgængerovergang
og trafikbump

Venlige ganglinier

Brostens-
kantbånd langs stier

Brosten skal binde stiforløbet sammen

På havnen anvendes materialer og farver fra bymidten

Stiforbindelserne mellem havnen og byen - Materialevalg

Biografstien fra Bassemandsvej til Havnegade

På havnen anvendes materialer og farver fra bymidten

Og endelig de nye navne på havneområdet:

Bassemandsvej

Fiskerihavnen

Færehavnen

Trafikhavnen

Skudehavnstorvet

Beddingvej

Vil du vide mere ?

??e mere ?

Så må du spørge.....

HAVNEN SOM KULTURARV - FOKUSGRUPPE 10

Fokusgruppe 11 De unge og kulturen

HAVNEPLADSEN. KOBLING BY OG HAVN

HAVNEN SOM KULTURARV

ANALYSE AF UDVIKLING SOM SOCIAL, KULTUREL OG ØKONOMISK RESSOURCE FOR ØGET BOSÆTNING

Formål og beskrivelse

- Fastholde øens unge
- Langeland kommune → forgangskommune for borgerinddragelse af unge inden for kultur. (Inklusion)
- Aktiviteter og attraktioner for de unge.
- Samarbejde med de øvrige Havneprojektet, projektrådgivning og unges deltagelse i lokalsamfundet.

Bidrag

- Fornyelse siloen, havnen.
- Skabe liv på havnen
- Gøre det attraktivt at blive boende og som ung at komme til Rudkøbing og venskabsbånd ml. unge i DK.

De fysiske rammer

- Kornsiloen indrettes til aktivitetshus for Rudkøbing, Langeland og Svendborgs unge (reovering)

Hvem skal involveres

- Rudkøbings unge og omegn
- Ungdomsskolen
- Erhverslivet
- Langelands kommune
- Realdania fonden og socialministeriet

HVEM HENVENDER PROJEKTET SIG TIL ?

- De unge og deres muligheder
- Langeland kommune, det kulturelle liv, fællesskab
- Ungdomsskolerne

Ansvar for de fremtidige aktiviteter

- Projektrådgiver
- Unge og lokalområdet